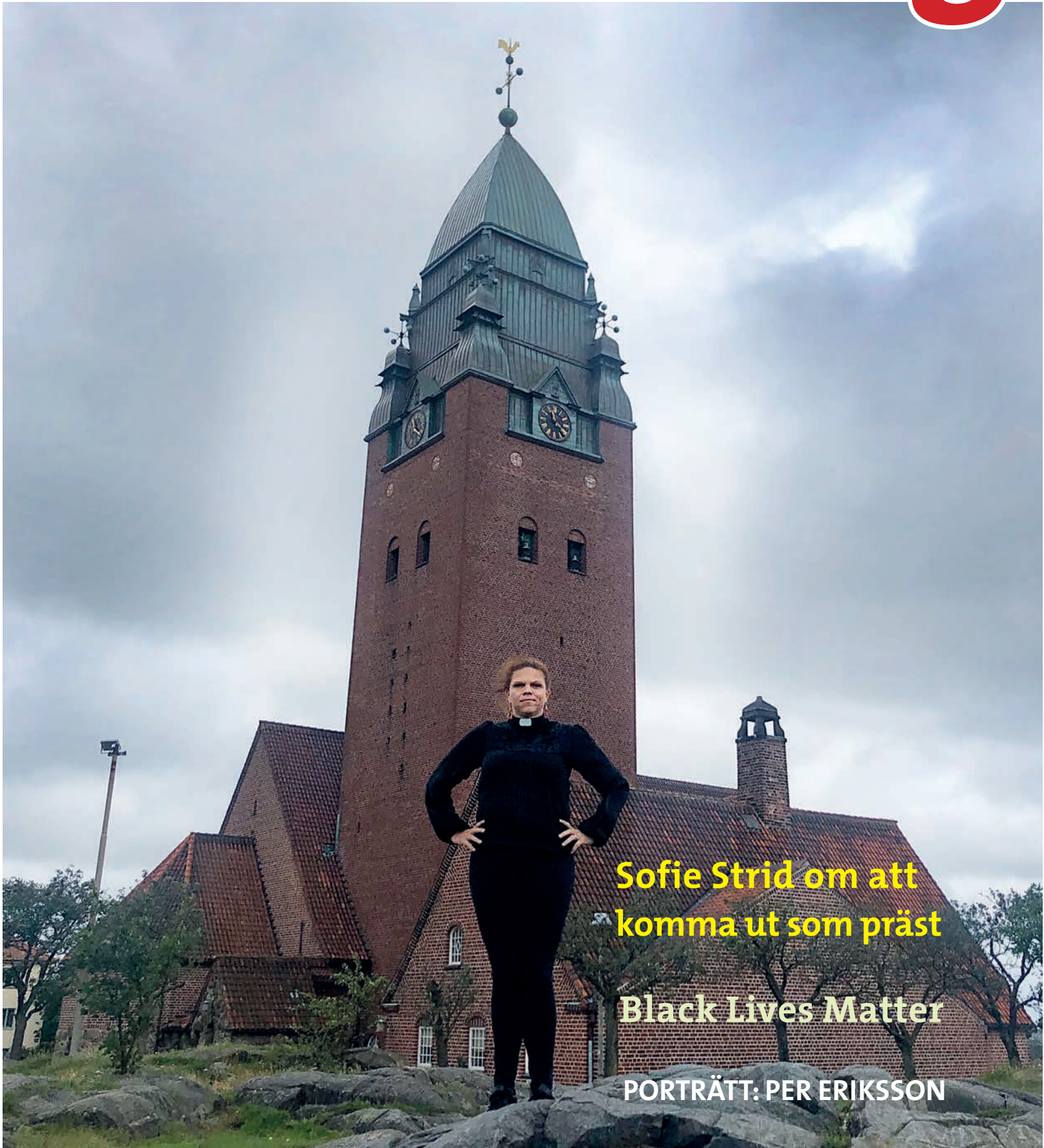

dövastidning

4:2020

**Sofie Strid om att
komma ut som präst**

Black Lives Matter

PORTRÄTT: PER ERIKSSON

Vi har alla skäl att rannsaka oss

”Du är smartare än svarta”, sade en vit anställd på New York School for the Deaf till mig. Då var jag femton år gammal och utbyteselev. Jag satt mållös och visste inte vad jag skulle svara. Hon sade det med en sådan självklarhet. Så djupt inrotad var rasismen i det amerikanska samhället, till och med i det mångkulturella New York. Året var 1998.

Nu, 22 år senare, är situationen för svarta inte så mycket bättre i USA även om framsteg gjorts. Black Lives Matter (BLM)-rörelsen bevisar det. Rasism finns överallt. Även i vårt land och i det lilla svenska dövsamhället. DT:s Martina Kvist har intervjuat två svarta döva kvinnor om saken (läs mer på **sidorna 8-9**). Alla – du, jag och andra – har skäl att rannsaka oss själva. Helt fördomsfria är vi inte.

En effekt av BLM som jag sett i både Sverige och utlandet är att den har lett till högkvalitativa diskussioner på Facebook och Instagram där svarta och icke-vita döva berättar om sina erfarenheter av och ger sin syn på rasism. Det gläder mig att se att enskilda personer inte bara diskuterar angelägna frågor vid middagsbordet utan också öppet i sociala medier. Sådana viktiga frågor ska inte alltid få fastna i den innersta kretsen.

Media har naturligtvis en avgörande roll, här behövs journalister som bygger broar och gör världen mer begriplig genom att ställa initierade och uppriktigt nyfikna frågor och kolla med båda sidorna. Och genom att försöka närma sig sanningen. Men vi behöver också fler modiga personer som på egen hand berättar sina historier.

Världen är mycket mer mångfacetterad än vi tror och vet om.

Allt är inte svart eller vitt.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Europas teckenspråkshuvudstad	4
I korthet	6
Kalle får börja riksgymnasiet	7
Black Lives Matter-rörelsen	8
SDR:s valberedning	10
Historiskt förbundsmöte	11
Sofie Strid, nyvigd präst	12
Fråga experterna	14
Illustration av Peter Zacsko	15
Porträtt: Per Eriksson	18
DT besöker Gotlands DF	21
Hur hjärnan hanterar teckenspråk	22
Förbundsnytt	24
Unga dövas zon	26
Seniornytt	28
Insändare	29
Sarah Remgrens krönika	30

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 4/2020

dovastidning

Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp:
Nr 5: 30/10

Utgivning:
19/11

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration:
medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Moa Gärdenfors
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 2600 ex
Tryck: Augusti 2020
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978

TRE NYHETER FRÅN T-MEETING

1. TM-ALERT

Är du trött på att missa saker? Med TM-ALERT kan du leva i nuet och ändå vara helt nåbar. Genom stark vibration, färgindikation och upp till en månads batteritid missar du inte viktiga telefon-notifikationer.

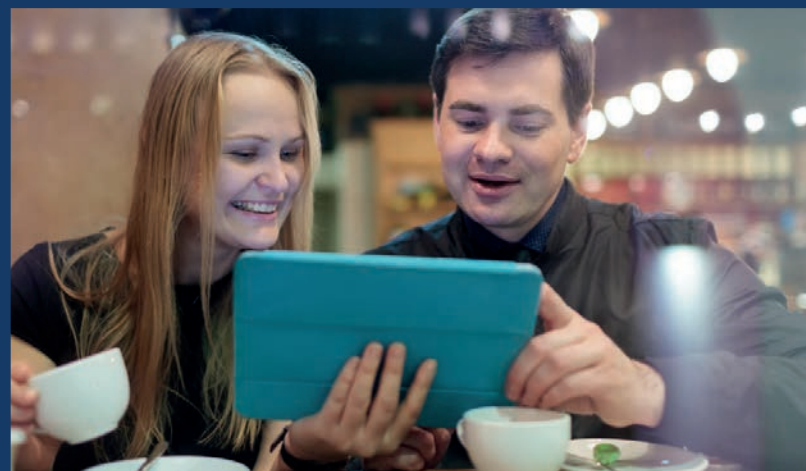

2. TM-PC FYRPART

Vill du koppla in flera personer i ditt bildtelefon-samtal? Med TM-PC Fyrpart kan du underlätta kommunikationen genom att koppla in tre personer till i ditt samtal. T. ex vänner, familj, kollegor och tolk.

3. TERA-LOCAL

TERA-Local textar det som sägs när du kommunicerar med någon i samma rum, och kan även läsa upp det du skriver. TERA-Local hjälper dig både i vardagen och på jobbet och ger dig möjligheten att klara dig utan tolk. TERA gör det även möjligt för dig att ringa till vilket nummer som helst och få samtalet transkiberat i realtid.

Du behöver T-MEETING om du vill vara tillgänglig och behöver den senaste tekniken med bild och kvalitet i fokus. Det kan också vara för att din bildtelefon/texttelefon inte längre fungerar eller att dina behov har förändrats. Du är varmt välkommen att besöka vår hemsida eller kontakta vår support för mer information.

T-MEETING
Vi gör det möjligt!

SALES@TMEETING.SE
TMEETING.SE

Så har det gått och vad som är att vänta i Örebro framöver

10 år som Europas teckenspråkshuvudstad

I tio år har Örebro verkat som självutnämnd europeisk teckenspråkshuvudstad. Undertecknarna arbetar just nu med att revidera avsiktsförklaringen. DT har ställt frågor till alla undertecknarna: Örebro kommun, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Örebro Universitet och Region Örebro län om hur de arbetat och vad de avser att göra framöver.

Örebro Kommun

Per-Åke Sörman, avgående kommunalråd (C), berättar att kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling 2019 beslutade att hantera svenskt teckenspråk som ett nationellt minoritetsspråk och teckenspråkiga som en nationell minoritet. Det innebär att kommunen ska följa de lagar och riktlinjer som gäller ett nationellt minoritetsspråk som finns i minoritetslagen och har påbörjat ett arbete att ta fram mål och riktlinjer inom de områden som anges där. Samråd kring svenskt teckenspråk och teckenspråkiga har flyttats från Kommunala Tillgänglighetsrådet till Dialogforum där andra nationella minoritetsspråk finns. Kommunen ansökte hos kultur- och socialdepartementet om att bli ett teckenspråkigt förvaltningsområde, men ansökan avlogs.

– Vi som kommun kommer fortsätta trycka på och gå i bräschen, säger Per-Åke Sörman.

Utöver detta har kommunen bland annat öppnat Servicecenter Teckenspråk, samt ett vård- och omsorgsboende med teckenspråkig personal (som senare stängt på grund av för få sökande) och satsat på kompetensutveckling av medarbetare. Per-Åke Sörman fortsätter:

– Vi har tagit fram ett valideringspaket som chefer kan använda vid anställning av hörande teckenspråkig personal som verifierar hens språkkunskap samt kulturkunskap.

Per-Åke Sörman säger att Örebro ska fortsätta vara Europas teckenspråkshuvudstad:

– Min förhoppning är att det ska bli mer verkstad och synliggörande framöver då det handlar om att göra saker och inte ”bara” prata om allt vi ska göra. Dock ska vi komma ihåg att det har hänt en hel del tack vare utropandet för 10 år sedan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

SPSM:s skolchef Per Ekström berättar att SPSM främst har lyft upp arbetet med svenskt teckenspråk i Örebro genom att både Birgittaskolan och Åsbackaskolan har teckenspråket som huvudsakligt språk i undervisning och övrig kommunikation.

– Vi arbetar mycket med att utveckla våra elevers teckenspråk som kan skilja sig mycket beroende på deras tidigare skolbakgrund. Vi arbetar också med att kompetensutveckla vår egen personal så att deras teckenspråk utvecklas, berättar Per Ekström.

SPSM arbetar nu tillsammans med övriga undertecknare att ta fram en reviderad avsiktsförklaring. Då SPSM:s skolor styrs främst av skollagen kommer det att vara så även med en reviderad avsiktsförklaring.

– Vi vill utveckla samverkan med Riksgymnasiet RGD/RGH i Örebro samt Örebro universitet så att våra elever har de bästa av möjligheter att fortsätta utbilda sig vilket är vägen till arbete. Att eleverna får en rejäl framtidstro där de via utbildning kan komma vidare ut på en bra arbetsmarknad är viktigt för oss. I det fallet

ser jag att näringslivet i Örebro är en mycket viktig part att få med i det fortsatta arbetet kring Europas teckenspråkshuvudstad, tillägger Per Ekström.

Region Örebro län

Anna Jakobsson, hållbarhetschef i Region Örebro län, berättar att under de senaste åren som undertecknare har de främst arbetat med att tillgängliggöra information på svenskt teckenspråk, bland annat på sin webbsida. I rådande coronatider har Regionen haft teckenspråkstolkade webbsändningar.

Regionen har gett bidrag till verksamheter som gynnar teckenspråkiga, som exempelvis teckenspråkssatsningen vid bokmässan, föreställningen Bamse på teckenspråk och anpassningskurser i taktilt teckenspråk. En enkätundersökning på teckenspråk har gjorts där resultatet analyserats utifrån döva och hörselskadade elevers svar.

Regionen bedriver också forskning om tolkning och om personer med dövblindhet och deras livssituation. Anna Jakobsson talar om att regionen vill stärka teckenspråkiga kulturuttryck och därför har dialogmöten för att hitta prio-

riteringar i hur man kan arbeta med frågan.

– Planerna framöver är att bland annat utveckla en inter-regional samordning för teckenspråk inom kulturområdet med viktiga parter som Region Örebro län, Västra Götalandsregionen, Örebro kommun och organisationer och projekt som arbetar med kultur och teckenspråk, berättar hon.

Örebro universitet

Louise Pålsson, universitetsdirektör, meddelar att de inte kan ställa upp på en längre intervju på grund av den rådande situationen med Covid-19. Örebro universitet har för avsikt att fortsätta vara en av undertecknarna i Europas teckenspråkshuvudstad.

– Vår roll har varit, och är framöver främst inriktad på att göra studier på högskolenivå tillgängliga för en bred grupp av medborgare, däribland teckenspråkiga studenter. Vi bedriver också viss forskning inom ämnen som har koppling till hörselskada/dövhet, avslutar Louise Pålsson.

TEXT: MARIA NORBERG & MONA RIIS
STADSFOTO: JOEL KANKKONEN

Läs och se mer på dovastidning.se

DT bevakar Örebro kommuns konferens, Mänskliga rättigheter ur ett teckenspråksperspektiv, den 17 september. Då presenteras – om beslut tas – en reviderad avsiktsförklaring om Örebro som Europas teckenspråkshuvudstad.

Webb-tv om det allra första digitala Dövas dag-arrangemanget i Örebro. Hur kommer det att se ut då?

Den som vill ta del av Dövas dag den 17-19 september kan gå in på dd2020.se

FOTO: TECKENPEDAGOGERNA

Unikt mobilspel i vilket piraten talar svenskt teckenspråk

● Mobilspel på teckenspråk hör inte direkt till vanligheterna. Teckenpedagogerna har släppt ett nytt 3D-mobilspel i demo-version. I spelet talar kaptenen för piratskeppet svenskt teckenspråk. Olika problem ska lösas för att rädda skeppet. Programmeraren Jonatan Saari berättar för DT att spelet är en teknisk demonstration för att visa att det är möjligt att göra spel på teckenspråk. Därför är spelet en enkel demoversion, och gratis att ladda ner hos Google Play och Apple Store. I spelet finns undertexter på svenska och engelska för den som är nyfiken. Teckenpedagogerna har fler 3D-projekt på gång, enligt Jonatan Saari.

Döv rektor för en hörande skola

● Berglind "Betty" Stefánsdóttir har blivit utsedd till rektor för en "hörande" skola i den isländska huvudstaden, Reykjavík. Hon är Europas och förmodligen även världens första döva rektor som leder en skola med hörande elever. I skolan, där hon arbetar, går både döva och hörande elever. Till den isländska tidningen, DV, säger hon: "Det här visar att alla kan ha en chans. Vi säger ofta att vi kan göra allt utom att höra. Jag blev inte anställd för att jag är döv, utan för att jag har rektorserfarenhet". Hon kommer senast från tjänsten som rektor för Ål Folkehøyskole (Norges motsvarighet till svenska Västanviks folkhögskola).

ARKIVFOTO: SR

Sveriges Radio hoppas kunna transkribera Vinter i P1 på prov

● SR har fått kritik för att inte tillgängliggöra det populära Sommar i P1-radioprogrammet. Istället har ideella krafter översatt sommarpratarna i år och ifjol till svenskt teckenspråk och skriven svenska i en Facebook-grupp, något som väckt uppmärksamhet i media och bland annat lett till en debattartikel i DN. Några av årets sommarpratere ger SR ris för att inte ta sitt demokratiuppdrag på allvar. SR:s replik på debattartikeln i korthet: ljudet står i fokus hos dem, de har inte i uppdrag att transkribera eller teckenspråkstolka radioprogram. De hoppas dock kunna auto-transkribera (AI-röstigenkänning) Vinter i P1 på prov i vinter.

Vardagliga hjälpmedel i Iphone

● I höst släpps Apples nya operativsystem IOS 14. Som vanligt lanseras nya funktioner. Några av dem är för döva och hörselskadade. Ett exempel är att Iphone ska kunna känna igen 14 vanliga ljud i och utanför hemmet, t.ex. när någon ringer på dörren, när larmet går och när hunden skäller. Då kommer en notis upp i Iphone och även Watch (klocka från Apple). Vidare ska Facetime kunna känna igen om minst en samtalspart talar teckenspråk. Då förstoras personen i fråga. Samma funktioner ska även finnas för Ipad. Enligt Macworld väntas IOS 14 finnas i slutet av september eller början av oktober.

FOTO: CHINA XINHUA NEWS

Transparenta munskydd för döva och hörselskadade i USA

● I en rad länder finns krav på munskydd som ett led att minska coronasmittan. En del döva och hörselskadade har stött på problem. Lexikala munrörelser är en viktig ingrediens i teckenspråket. Och för vissa döva och hörselskadade är läppavläsning en del av vardagen. För dem är det svårt att förstå vad som sägs om munskyddet är på. Därför har det amerikanska dövförbundet gått ut med riktlinjer om transparenta munskydd. Förbundet rekommenderar att de som arbetar med och för döva i t.ex. sjukvård, skola och tolktjänst bär transparenta munskydd och/eller visir. Transparenta munskydd har också syns i andra länder som Kina (se bild).

Belarusiern Marta om protester

● Marta Svensson, född och uppvuxen i Belarus och bosatt i Sverige sedan 2004, om protestvägen i hemlandet där hundratusentals personer kräver att president Alexander Lukashenko avgår: "På ett sätt är det onödigt med alla dessa demonstrationer. Varför plötsligt nu, inte tidigare? Presidenten har ju styrt landet i 26 år. Samtidigt förstår jag att folk i Belarus har fått nog. Det är alldeles uppenbart att det varit valfusk. Att presidenten fått 80 procent av rösterna är en alltför hög siffra". Hon är orolig för att Belarus ska bli som Ukraina och att Ryssland träder in i landet militärt. Läs intervjun i sin helhet på dovastidning.se.

TeckenPedagogerna

I september lanserar Teckenpedagogerna det allra första SFI-materialet helt på teckenspråk.

Materialet är finansierat av Arvsfonden och kommer att publiceras på Teckenpedagogernas hemsida www.teckenpedagogerna.se

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

Kalle, 17, fick till slut börja riksgymnasiet

Kalle Lemmouh, 17, nekades först plats på riksgymnasiet för döva i Örebro. Anledning: han hörde och talade för bra, vilket DT uppmärksammade i våras. Beslutet överklagades, och blev sedan ändrat. "Det känns väldigt skönt", säger en lättad Kalle.

Kalle Lemmouh hade sett fram emot att börja riksgymnasiet för döva (RGD) i Örebro. I april fick han avslag på sin ansökan. Motiveringen var kort. Den lød: "Av detta audiogram framgår att sökande vid ansökningstillfället inte tillhör sökt målgrupp".

– Jag blev både arg och förvirrad. Det är inte logiskt. Jag har ju gått på Manillaskolan (i Stockholm) under hela min skoltid och bara fått undervisning på teckenspråk, sade han till DT tidigare i år.

Han har cochleaimplantat (ci) och det är främst hemma han talar svenska. I skolan är det svenskt teckenspråk och skriven svenska som gäller för honom, utöver engelska och moderna språk.

Han och hans mamma, Lona Lemmouh, bestämde sig för att överklaga gymnasienämndens beslut till skolväsendets överklagandenämnd, som i sin tur skickade överklagan vidare till gymnasienämnden i Örebro.

I slutet av april gav gymnasienämnden ett glädjande besked: beslutet blev ändrat. Skolväsendets överklagandenämnd skulle dock först komma med ett slutligt avgörande. I juli blev allt klart i och med att Kalle Lemmouh tackat ja till sin plats på RGD.

Han och hans mamma jublade över beskedet.

– Det känns väldigt skönt; en sten som lättar från axlarna. Jag hoppas att det här leder till att andra döva som får ett liknande avslag i framtiden kan hänvisa till mitt fall. Och så vill jag tacka

min mamma som hjälpt mig väldigt mycket med överklagan, säger Kalle Lemmouh.

– Det känns jättebra, jag skulle inte ha accepterat ett annat beslut, säger Lona Lemmouh som i sin tur vill tacka alla som engagerat sig i Kalle Lemmouhs fall och visat stöd och ställt upp med underlag till överklagandet.

Gymnasienämnden motiverade sitt ändrade beslut med: "Eleven har genomgått specialsolan åk 1-10 med undervisning på teckenspråk. Riksgymnasiet har vid omprövning av sitt beslut om avslag tungt vägt in elevens rätt till sitt förstaspråk, teckenspråket".

Ett klokt beslut, anser Lona Lemmouh, som vill understryka att en elev måste få bestämma själv om hen vill använda ci/hörseltekniska hjälpmedel i skolan eller inte, och välja undervisningsspråk.

SDR:s styrelseledamot, Maria Hermanson, om fallet:

– Vi har följt Kalles fall och konstaterat att antagningsnämndens riktlinjer är förlegade. Rätten till teckenspråk som undervisningsspråk ska vara självklar och ingen ska behöva överklaga beslut som nekar ens rätt till språket och sitt valda program. SDR är glada att Kalle vann överklagandet och får påbörja sina studier.

Läs mer om fallet på dovastidning.se.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

DÖVAS DAG
DIGITAL
EMPOWERMENT

17 – 19 september 2020

www.dd2020.se

Helt digitalt och tillgängligt!

Deeego Osman och Rebecca Drammeh om att vara:

Svart, kvinna och döv

Black Lives Matter-rörelsen har funnits sedan juli 2013, men växte sig större och uppmärksammades mer i början av juni, efter att ännu en svart person mördades i USA på grund av polisbrutalitet, en händelse som fångades på film.

DT:s Martina Kvist har mött Deeego Osman och Rebecca Drammeh som kommer från helt olika bakgrunder men som intervjuas av exakt samma anledning. De delar med sig av sina tankar som svart, kvinna och döv.

Black Lives Matter, förkortning BLM, är en afro-amerikansk människorättsrörelse som grundades i juli 2013 av tre svarta kvinnor vid namn Patrisse Cullors, Alicia Garza och Opal Tometi, som reaktion på frikännandet av den vakt som dödade den 17-årige afroamerikanske pojken Trayvon Martin året innan. Rörelsens syfte är att belysa polisvåld och rasism mot svarta genom bl.a. demonstrationer och aktivism. Gruppen stärktes ännu mer internationellt efter att en video från början av juni, som visar hur en svart man vid namn George Floyd kvävs till döds av en vit polisman i USA, blev viral.

Syftet med BLM är att markera och genomsyra all slags rasism som förekommer i samhället, då svarta har varit förtrycka i över fyra hundra år. Det gäller inte bara polisbrutalitet och den öppna rasismen i USA som man först uppmärksammade, utan det har också diskuterats om den strukturella rasismen och det systematiska förtryck som inpräglats överallt i samhället sedan slaveriet. Rasismen är i många fall subtil och det gäller att lyfta fram och synliggöra alla aspekter av den.

Deeego Osman är döv och arbetar som barnskötare vid en liten privat förskola i Stockholm där hon trivs väldigt bra. Hon kom till Sverige från Somalia år 1995. Deeego är tredubbelt utsatt, som svart, kvinna och döv. Rebecca Drammeh är utbildad skådespelare som för tillfället jobbar lite här och där, bland annat som personlig assistent. Rebecca är gravt hörselskadad och växte upp med teckenspråk. Till skillnad från Deeego så föddes Rebecca i Sverige då hennes mamma är svensk och pappa gambian. Rebecca är också tredubbelt utsatt men har lite andra perspektiv då hon själv är mixed.

“BLM har fått mig att fundera mycket”

Som svar på frågan om hur BLM har känts för dem, säger Deeego att händelsen med George Floyd inte har påverkat henne så pass mycket, eftersom hon redan är väldigt insatt, är medveten gällande rasism och besitter mycket kunskap inom området.

År 2010 deltog Deeego i projektet Eleza som arbetar för att motverka rasism och lyfta afrosvenska personer. Projektet har lett till att Deeego fått umgås med många likasinnade, bland annat Margaret Gärding, en känd antirasistisk feminist från Sydafrika.

– Margaret var en fantastisk och otroligt älskad kvinna. Hon var den som räddade mig, gjorde mig stark och mycket mer medveten sedan jag kom med i projektet år 2010. Även hennes barn betyder mycket för mig, förklarar Deeego.

Margaret Gärding gick bort år 2017 och är ihågkommen av många som en av de största eldsjälarna och rösterna inom antirasismen. Hon var bland annat ordförande för Afrosvenskarnas riksförbund och arbetade mycket med integrationsfrågor, mångfaldsfrågor och bistandsfrågor på riksnivå. Deeego har de senaste tio åren

engagerat sig i frågor kring rasism, hur svarta och vita fungerar tillsammans i Europa och hur man bryter fördomar. Hon var en av de tjugotals afrosvenska personer som delade med sig av sina egna framtidsdrömmar i boken "Afrosvensk i det nya Sverige" som gavs ut 2009, av Cecilia Gärding, dotter till Margaret Gärding.

– Den ständiga rasismen som nu plötsligt blivit så aktuell efter George Floyds död, den förvånas jag inte direkt över. Dock är det bra att det synliggörs mer nu, säger Deeço.

För Rebecca blev BLM ännu en påminnelse om det hon redan vetat och upplevt, vilket har fått henne att fundera mycket. Den märkbara skillnaden är att hennes vita vänner och bekanta nu plötsligt trätt fram, bett om ursäkt för sina handlingar och börjat diskutera strukturella problem som hon alltid försökt belysa tidigare.

– De har exempelvis sagt att det är nu som jag ska ta plats och göra min röst ännu mer hörd, men det är inte det jag och andra svarta personer vill, vi vill att vita ska lära sig att förstå rasismen och själva ta den striden genom att våga ta upp de obekväma frågor som vi alltid fått ta itu med, säger Rebecca.

Identitetssökande

När Deeço, år 1995, som tolvåring kom till Sverige från Somalia fick hon smaka på rasism för första gången. Hon började på Alviksskolan i Stockholm och det fanns barn där som förtryckte henne, kallade henne för N-ordet och sa att hennes hår var fult. Deeço minns starkt att lärarna förblev neutrala och gjorde ingenting. Minnena sitter kvar i henne än idag.

– Folk känner på ens hår utan att fråga och kommenterar saker precis hur de vill, säger hon.

Hon har fått utstå mycket rasism genom åren och en av händelserna skedde för några år sedan i Dövas Hus i Stockholm.

– Många döva män satt där och en av dem började plötsligt röra mig, sa att jag var som choklad och att han ville äta upp mig, vilket nästan fick mig att gråta då jag kände mig så förbannad och kränkt. Jag svarade argt att han fick gå till affären och köpa sin egen choklad. Det värsta var att de andra omkring inte sa någonting, säger Deeço.

Som student hos Stockholms dramatiska högskola har Rebecca arbetat med sitt eget projekt "Jainaba som aldrig ville sluta drömma", som handlar om henne själv och hennes resa i livet. Jainaba är hennes gambianska namn.

Hon har under projektet fått stöd och feedback av regissören Josette Bushell-Mingo som själv är svart. Då har Rebecca mer och mer insett att hennes svarta identitet är ganska bristfällig och att hon varit på ett ständigt identitetssökande genom hela sitt liv. Det är på grund av att folk i hennes omgivning alltid tagit sig friheten att tycka till om hennes hudfärg och vilken kategori den bör tillhöra, som svart eller som vit.

– Som mixed person får jag ofta höra att jag inte är tillräckligt svart men heller inte tillräckligt vit. Jag hamnar liksom alltid nånstans mitt emellan. Än i dag har det påverkat hur jag ser på mig själv, berättar Rebecca.

Hon uttrycker sig själv som en "kameleont" där hon i vissa fall kategoriseras som "döv" eller "hörselskadad" och bemöter audism i olika situationer, medan hennes identitet som "kvinna" under andra omständigheter får uppleva sexism i vardagen, eller när hon som svart får bemöta rasism av olika slag.

– Jag vill bara vara Rebecca, men sätts alltid i olika fack, säger hon.

Att vara mixed har också lett till känslan av att bli objektifierad på många sätt. Rebecca har mötts av ett flertal sexistiska kommentarer om sitt stora hår, hudfärg, kurvor på kroppen, sin utstrålning med mera. Under uppväxten föredrog hon att bära färgglada kläder, och fick kommentarer om att hon försökte synas och ta plats, vilket har bidragit till att Rebecca undermedvetet tonat ned sina klädval med åren.

"Visa respekt"

Både Deeço och Rebecca diskuterar om att man behöver lyfta fram svarta/POC* döva kvinnor som är en liten och extra utsatt grupp inom dövvärlden. De tar upp det fantastiska treåriga projektet "Tredubbelt utsatt" som drevs av Stockholms Dövas Förening och projektledaren Mimount Tebibel. Målgruppen var döva kvinnor med utländsk bakgrund, och projektet avslutades år 2017.

– Det var ett fantastiskt projekt och ibland får jag känslan att den gruppen i dag lätt glöms bort av andra döva svenskar, säger Deeço.

Rebecca inflikar att det saknas konkreta handlingar där man verkligen ser till att öppna dörrar för dem in i organisationer och föreningar, tittar över deras kompetens och erfarenheter som är guld värda.

För övrigt finns en Facebookgrupp för döva svarta och afrosvenska personer, som nyligen skapades av Romel Belcher som själv är svart. Syftet med gruppen är att skapa en stark gemenskap bland svarta döva och afrosvenskar där man delar med sig sina upplevelser.

– Gruppen är fortfarande ny men vi ser väldigt positivt på hur den kan utveckla sig för oss, säger Rebecca.

Innan vi avrundar intervju har Deeço några sista ord att säga.

– Sluta fråga om folk i Afrika är fattiga, sluta fråga om ursprung och var personen kommer ifrån de första sekunderna du pratar med en mörkhyad person, sluta fråga om du får känna på deras hår, sluta att ta den friheten att ifrågasätta och behandla svarta hursomhelst du vill, betonar Deeço.

Hon menar att alla människor är lika värda och skulle lära sig så mycket av varandras olika bakgrunder och erfarenheter om de verkligen försökte göra rätt från början, för de är mer lika varandra än de tror.

– Visa respekt, generositet, empati och förståelse gentemot varandra. Läs på mer om svartas historia och rasismen. Det är så otroligt viktigt att vita människor vågar inse att de har fel för att förstå bättre och därmed utvecklas, det är det som spelar roll för mig, säger Deeço.

Avslutningsvis håller Rebecca med om allt Deeço säger.

– Till er privilegierade vita människor, börja ifrågasätta era tankar och handlingar. Sluta ta för givet att saker och ting ska se ut som de gör bara för att det alltid varit så för er. Svarta och vita har haft olika förutsättningar på grund av allt förtryck och ojämlik behandling. Vi står inför förändringar och behöver er för att det ska gå hela vägen, säger Rebecca.

TEXT & FOTO: MARTINA KVIST

*POC – *people of color* på engelska – *färgade/icke-vita personer på svenska*

Tips: Romel Belcher har ett Instagram-konto, *Obekvämt samtal – syssnar du?* På kontot diskuteras BLM, rasism och svarta döva m.m.

Valberedningen positiv om SDR:s nya styrelse

Nu är det mindre än ett år kvar till SDR:s kongress. DT har fått en pratstund med valberedningen som arbetar med att lämna ett förslag till hur förbundets nya styrelse 2021-2025 ska se ut.

Styrelsevalet brukar för många vara den mest spännande punkten på kongressen. Vilka kommer att styra SDR-skutan nästa mandatperiod, 2021-2025?

SDR:s valberedning leds av sammankallande Johanna Carlsson och ledamöterna Isabel Engwall och Mimmi Granat*. Samma personer som tidigare tittat i Sveriges Dövas Ungdomsförbunds (SDUF) valberedning. Senast den 31 januari nästa år ska de presentera sitt förslag till förbundsstyrelse 2021-2025.

– Vi är positiva. Just nu är det exempelvis fler män som visat intresse för att sitta i styrelsen än dagens styrelse (en man och sex kvinnor) och även bra åldersspridning, säger Isabel Engwall.

– Att folk sagt ja till att sitta i styrelsen betyder dock inte att deras svar är bindande. De säger bara ”ja, jag är intresserad” och vi noterar det. Just nu ser det positivt ut, säger Johanna Carlsson.

Valberedningen uppmanar dövföreningarna att börja fundera på vilka de vill se i SDR-styrelsen och skicka in sina namnförslag till valberedningen senast den 31 oktober i år. De säger att ju fler namn de får, desto bättre underlag får de och kan då se vilken kompetens och bakgrund respektive person har.

Valberedningen kommer själv också att lägga till egna namnförslag på listan över tänkbara kandidater. Det som avgör är styrelsen som helhet: hur de tänkbara kandidaterna kompletterar

SDR:s valberedning: Johanna Carlsson, Isabel Engwall och Mimmi Granat.

varandra sett till kön, ålder, bakgrund och geografisk spridning. Och valberedningen ska även ta hänsyn till kontinuitet och mångfald, enligt arbetsordningen för valberedningen.

Hur mycket kommer era egna namnförslag respektive dövföreningarnas namnförslag att väga?

– Dövföreningarnas namnförslag är väldigt viktiga. Det visar att de kandidater som de föreslår har stöd av föreningarna, vilket är ett styrkebesked. Det betyder mycket för kongressen. Men vi överväger också andra personer som vi har i åtanke, förklarar Johanna Carlsson.

– Det kan exempelvis handla om att en stark person som sitter i dagens styrelse inte vill fortsätta nästa mandatperiod. Då gäller det att vi hittar en person med motsvarande kompetens, tillägger Isabel Engwall.

Hur många styrelsemedlemmar kommer ni att föreslå: 7 eller 9?

– 9. Det behövs, både sett till arbetsmängden och resurserna, säger Johanna Carlsson.

På kongressen i Tanum Strand i juni nästa år avgörs om valberedningens förslag antas i sin helhet eller i delar.

NICLAS MARTINSSON

*Curt Ljungberg är ersättare ifall någon av ledamöterna eller sammankallande avgår

Hallå där, Daniel Littorin. Grattis! Du har blivit invald i SDR:s styrelse i samband med fyllnadsvalet under förbundsmötet den 22 augusti. Hur känns det?

– Tack! Väldigt spännande och jag känner mig väldigt hedrad över att jag har föreningarnas förtroende!

Vad har fått dig att tacka ja till att sitta i SDR:s styrelse?

– Jag har sagt att jag kommer att sitta i SDR:s styrelse någon gång, det var nästan bara en tidsfråga. Nu får jag möjligheten att känna på hetluften fram till kongressen. Så det här är ett bra

tillfälle för mig att tacka ja till uppdraget.

Vilka är dina hjärtefrågor?

– Allt som har dövrörelsen med att göra, egentligen. Men i egenskap av min roll vill jag gärna lägga grunden till en hållbar ekonomi för SDR. Så förbundet kan överleva i 100 år till.

Vem är du? Vad gör du till vardags?

– Jag är 31 år gammal och jobbar som redovisningsekonom till vardags. Idrotten är en väldigt stor del av mitt liv och jag går ofta på Djurgårdens IF:s matcher i hockey och fotboll. Men nu under coronatiden så har jag väldigt mycket tid över. Jag är även huvudansvarig för herrfutsalen, väldigt kul uppdrag tycker jag!

Förbundsmötet i digital form för första gången

SDR:s digitala förbundsmöte hade premiär i augusti. Anledningen var förstas corona. Endast 8 ombud deltog. Ett av dem var Thyra Lindström från Y-läns Dövas Förbund. – Jag vill nästan säga att vi kan ha förbundsmöte på distans oftare. Hela upplägget har fungerat jättebra, säger hon.

SDR höll ett digitalt förbundsmöte den 22-23 augusti. Bara 8 av 20 ombud deltog. Varför så få var med, ska analyseras av SDR. Mötet ägde rum på Zoom, en populär plattform i coronatider. Thyra Lindström, ett av ombuden, om mötet:

– Som datortönt måste jag säga att det var en riktig upplevelse! Tack vare fina Maja (observatör Maja Westerlund) som stöd har jag kunnat genomföra mitt ansvar som ombud. Det var roligt!

Några punkter i korthet:

SDR gick back med nära 1,1 miljoner kronor. Två anledningar: den nedlagda försäljningsavdelningen Gåvan i Leksand som kostade mycket att avveckla, och ett kostsamt webbutvecklingsprojekt.

SDR:s ordförande Åsa Henningsson ledde förbundsmötet via Zoom.

Förbundet ska ha kongress i Tanum strand utanför Göteborg i juni nästa år. Anledningen är att förbundet vill hedra dess första ordförande, Dan Andersson, själv göteborgare, som en del i sitt 100-årsjubileum som inleds på kongressen.

Valberedningen fick hård kritik av Stockholms Dövas Förening för att inte vara tillräckligt närvarande under förbundsmötet. Föreningen menade att valberedningen inte hade följt arbetsordningen. Valberedningen hade en annan uppfattning. De hade hittills fullgjort sitt arbete med till exempel fyllnadval.

Läs mer om förbundsmötet på dovastidning.se och Förbundsnytt i det här numret.

NICLAS MARTINSSON

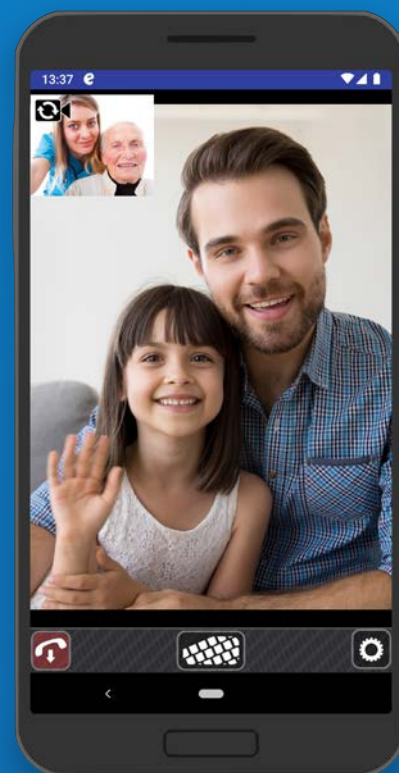
Omnitor

Tillgänglighet och trygghet

eCtouch
BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Sofie Strid framför Masthuggarkyrkan i Göteborg hälsar: Alla har en plats i kyrkan, såväl små som stora, och du får komma precis som du är.

Sofie Strid, nyvigd präst:

– Det var som att komma ut när jag berättade att jag ville bli präst

DT har fått en pratstund med Sofie Strid, Sveriges första kvinnliga döva präst och Sveriges andra döva präst. Hon prästvigdes den 14 juni 2020 i Domkyrkan i Göteborg av biskopen Susanne Rappmann.

Sofie Strid berättar att hon alltid haft en inre men diffus längtan efter något, men hon visste inte vad det var. Nu har hon förstått att det nog måste ha varit Gud som kallade på henne.

Under sin uppväxt hade Sofie eller familjen knappt någon relation med kyrkan – det var först under hennes egen konfirmation som något såddes i henne och i hennes tro, som fick henne att närma sig kyrkan. Det var tack vare både hennes konfirmationspräst och hennes konfirmationsledare Johan Selin (som blev Sveriges första döva präst 2006) som hon började förstå sin tro.

Sofie kommer ursprungligen från Skelleftehamn.

– Senare visade det sig att både jag och dövrästen Johan Selin kommer från samma by – den lilla byn har verkligen producerat alla Sveriges dövräster, säger hon och skrattar.

Efter konfirmationen och grundskolan Kristinaskolan i Härnösand flyttade Sofie till Örebro för gymnasiet och läste till målare. När hon tagit studenten erbjöds hon både ett jobb och ett boende i Borås. Det var i samma veva som Sofie och hennes man började ta emot fosterbarn som haft det tufft i livet. Sofie kände ett behov att hjälpa barnen i den mån hon kunde.

– Tack vare den här erfarenheten av att ta emot många fosterbarn, bl.a. ensamkommande flyktingbarn med olika trauman från sina hemländer, började jag reflektera över livsfrågorna. Då kände jag att

vi kunde förbättra världen med en person i taget, berättar Sofie.

I samband med att Sofie flyttade till västkusten började hon fundera över livet och började ifrågasätta sig själv och sina val. Var hon på rätt väg? Varför kände hon en konstant dragningskraft till Gud och kyrkan när hennes familj aldrig varit särskilt religiös bortsett från de vanliga högtiderna?

För att få ett svar på sina funderingar och frestelser beslutade hon sig för att börja läsa religion som en fristående kurs på Göteborgs universitet. Efter den religionskursen läste Sofie vidare.

– Dock velade jag fram och tillbaka flera gånger under utbildningen och undrade om det verkligen varit rätt val att bli präst. Kunde jag inte bli lärare i religion istället? berättar hon. Då pratade Sofie med en stiftsrekryterare för präster, och det var då hon bestämde sig för att satsa på att bli präst.

Flera gånger tänkte Sofie hoppa av, men hela tiden höll den här starka dragningskraften henne kvar.

– Kanske var det Gud som höll kvar mig? Det gjorde nog så att jag tog mig genom hela utbildningen, berättar Sofie.

För att man ska kunna bli präst idag (nya regler efter 2013) behöver man ha en masterexamen i teologi eller religionskunskap för att sedan antas som prästkandidat i ett stift. Sen följer ett års avslutande studier vid Svenska Kyrkans utbildningsinstitut, antingen i Uppsala eller i Lund. För Sofie tog det tio år innan hon prästvigdes eftersom hon varvade utbildningen med föräldraledighet och en lägre studietakt.

Det kändes inte helt självklart för Sofie att bli präst eftersom hon kunde känna sig ”skyldig” för att hon inte kom från en familj med en kyrklig bakgrund.

– Det var som att komma ut från garderoben när jag berättade att jag ville bli präst. I början sa jag att jag skulle bli religionslärare för jag var ju inte hundra procent säker. Familjen blev lite förvånad men tog det bra. I dag menar hon att det inte går att jämföra sig med andra präster med tidiga kyrkliga bakgrunder, för alla präster har olika ryggsäckar.

– Men att jag haft den här inre längtan efter något så pass länge måste ändå betyda något. Kanske var det Gud som kallade på mig. Jag väntar fortfarande på att förstå ”varför” jag fick den här kallelsen att bli präst, säger hon leende.

Vidare får Sofie frågan om hur det känns att vara Sveriges första kvinnliga dövpräst. Sofie tyckte att det kunde kännas lite jobbigt i början, och att man som kvinna hela tiden måste bevisa sin förmåga, men hon hoppas att andra kan inspireras av henne.

Det har funnits andra döva som börjat gå det här prästspåret före Sofie och hon tänker mycket på dem. Hon betonar att de har gjort mycket mer än vad de tror. Sen får man inte glömma de andra som jobbar inom den teckenspråkiga verksamheten i kyrkan runtom i Sverige.

– Jag är bara den första prästvigda döva kvinnan i Sverige, betonar Sofie.

Innan Sofie prästvigdes juni 2020 fanns det planer på att viga vid en öppen ceremoni, och redan ett halvår i förväg hade hela 100 personer hunnit anmäla sig, men så ställde Covid-19 till det. Då fick prästvigningen ske digitalt istället, men intresset var fortsatt enormt. Det var över 8000 som tittade på vigheten genom nätet.

Dessutom har Göteborgs stift en policy att om man inte vill viga samkönade par får man inte bli präst, vilket Sofie tycker är väldigt bra:

– Jag tror stenhårt på alla människors lika värde.

Eftersom Sofie är nytexaminerad präst är hon fortfarande i startgroparna att börja med nya aktiviteter inom den redan befintliga teckenspråkiga verksamheten i Göteborg.

– Jag vill bryta dövas isolering och ensamhet och ge dem en plats där de kan vara sig själva och känna gemenskap med varandra, berättar hon.

Vidare önskar hon att ha aktiviteter för yngre döva, både barn och ungdomar. I dag är de flesta som kommer till kyrkan äldre döva. Vidare har hela västkusten flera vackra pilgrimsvandringsleder, vilket är något Sofie vill fortsätta/utöka. Det är ett sätt att få varva ner och njuta av naturen samtidigt som man får vandra i sin egen takt.

Sofie får frågan om vad hon tror att hon som Sveriges andra döva präst har för betydelse för Svenska kyrkans teckenspråkiga verksamhet?

– Vi har både en manlig och kvinnlig präst, vilket ger döva fler alternativ till att välja vem de vill vända sig till, svarar Sofie.

Till skillnad från en diakon, som har en allmän tystnadsplikt men de har anmälningsplikt om någon råkar illa ut, har en präst total tystnadsplikt. Om en präst skulle bryta mot den totala tystnadsplikten kan det bli juridiska påföljder och prästen kan förlora sin titel eller bli straffad. Om en präst har ett behov att prata med någon, har hen dock rätt att ta upp det med en annan prästhandledare, men med fingerade namn för berörda.

Sofie menar att den tystnadsplikt hon kan bistå med som präst är väldigt viktig, särskilt inom döv världen. Därför värnar hon mycket om den.

TEXT & FOTO: MOA GÄRDENFORS

**Vill du prova på allmän kurs?
19 - 23 oktober**

**Är du nyfiken på dövstudier?
13 - 15 november**

**Är du senior och vill lära dig hur du kan använda din mobil eller surfplatta?
21 - 23 oktober**

www.vastanviksfhs.se

FRÅGA EXPERTERNA

Ett vanligt påstående är att alla tecken är lätta att förstå. Hur ser ni på det?

Tecknen i det svenska teckenspråket har en egen betydelse, precis som ord har i talade språk. En del tecken är tydliga och liknar det som de betecknar, t.ex. BOLL. Andra tecken är ologiska eller godtyckliga, t.ex. ÄVENTYR. För vuxna är det lättare att uppfatta likheten mellan tecknets form och det som de betecknar, om man redan känner till tecknets betydelse.

Precis som med alla språk måste man se det i användning och lära sig vad det betyder. Vi kan se att teckenspråkiga barn lär sig nya tecken oberoende av om tecknet avbildar något eller ej. Tecknen är inte självförklarande – det går inte att förstå betydelsen genom att bara se dem.

Till exempel tecknet KAFFE med svenskinlånad munrörelse /kaffe/ har en motiverad form som återger händernas rörelse när man maler en gammaldags kaffe-kvarn med handvev. Men det betyder inte handlingen (verb) att veva kaffe-kvarnen eller en kaffekvarn (substantiv). Tecknet är konventionaliserat så att det representerar begreppet 'kaffe' (substantiv) som är en varm och mörk dryck eller bönor (hela eller malda) från kaffebusken. Man får vara medveten om att ett teckens form inte alltid överensstämmer med tecknets betydelse.

Sebastian Embacher
Språkrådet

Jag har ett barn som går i grundskolan och hans klasslärare säger ofta att hen inte "reagerar och lyssnar vid tilltal samt stör" andra kamrater. Skolan har gjort en utredning som inte visar något. Vad kan jag göra för att hjälpa mitt barn?

Ditt barn är en KODA (Kids Of Deaf Adult). När hen är över 18 år säger man CODA (Children Of Deaf Adult). Ditt barn har svenskt teckenspråk som modersmål och är så van vid att ögonkontakt är ett måste vid all kommunikation. Även om hen hör så reagerar hen inte alltid på ljud. Ditt barn kanske har fel placering i klassrummet så hen inte ser läraren eller de andra eleverna när de pratar. Ditt barn kanske behöver fysisk beröring för att förstå att nu behöver hen lyssna. KODA-barn är ofta sociala och pratar samt gestikulerar mycket, som kan vara ovant för omgivningen. Hen kan behöva hjälp med att reglera sin ljudnivå och förstå att ljud kan störa andra i omgivningen. Det kan vara bra för lärarna att få veta som t.ex. ditt barn har teckenspråk som modersmål, en annan kultur, ska ha ögonkontakt under samtal, få modersmålsundervisning samt läxhjälp vid behov samt aldrig använda hen som tolk. Ditt barn ska aldrig känna att hen behöver tolka, vilket är lätt hänt. Det är viktigt att vi vuxna visar att vi själva klarar av kommunikationen.

Dövenheten
Region Skåne

Vilka yrken är "framtidssäkra" om 5-10 år och hur ska man tänka när man väljer utbildning?

AF gör alltid en prognos över hur framtida behov troligtvis kommer att se ut. Här kommer en lista över de yrken där det är enklast att få jobb 2024. Vi ger tio exempel.

En länk till listan i sin helhet finns på dovastidning.se.

Yrken på högskolenivå:

- Civilingenjörer, ingenjörer och tekniker
- Läraryrken
- Mjukvaru- och systemutvecklare
- Sjuksköterskor
- Systemanalytiker och IT-arkitekter

Yrken inom övriga utbildningsnivåer:

- Betongarbetare, murare och målare
- Buss- spårvagns- och lastbilsförare
- Elektrikeryrken
- Träarbetare och snickare
- Undersköterskor

Motivationen är otroligt viktig när det gäller att välja utbildning men ibland måste man välja linje där jobben finns, tyvärr. Det kan också innebära geografiskt. Att helt enkelt behöva flytta dit där jobben finns.

Irene Söderlind & Karin Johansson
Dövkonsulenter Arbetsförmedlingen

Frågor & svar finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se

Samtliga frågor & svar är i det här numret producerade av experterna själva.

DT:s experter kan svara på frågor inom:

- Psykosociala och pedagogiska frågor kring psykisk hälsa, relationer och samhällets stöd
- Svenskt teckenspråk/språkrådgivning
- Råd och stöd till landets dövföreningar
- Arbetsmarknad

Du är välkommen att mejla dina frågor till oss på redaktionen@dovastidning.se på antingen svenskt teckenspråk eller svenska. Du får välja om du önskar publicera din fråga under en signatur eller ditt riktiga namn. Utvalda frågor och svar publiceras i papperstidningen och på dovastidning.se.

Det vore kul om alla döva i hela världen kunde
göra så här tillsammans varje kväll kl 2000

Peter

Stockholmstolkarna

Adam Kron

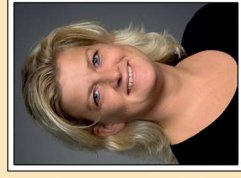
Amanda Forsman
Östberg

Anette Casselstål

Annaklara Gesang

Anna Josephsson

Camilla Jansson

Camilla Wikström

Carina Röstlund

Catharina de Ron

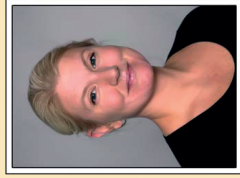
Cisilia Sturzenbecker

Emma Schön

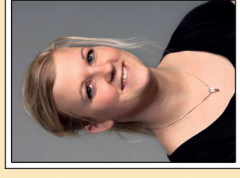
Jenni Hestrell

Jenny Ståhlberg

Jessica Dobson

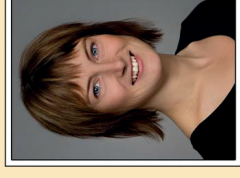
Johanna Sandholm

Jonas Seger

Karolina Rejnus

Katarina Mårtensson

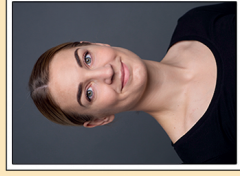
Lena Ekevid

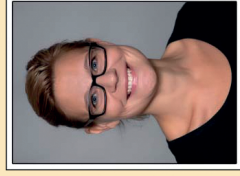
Linda Wiggersjö

Linnéa Davidsson

Linnéa Lindén

Lisa Kellerman

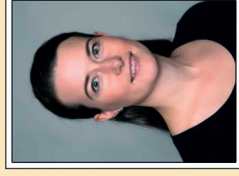
Lisbet Holm

Louise Bäckström

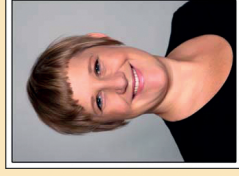
Mio Parsmo

Märta Bergström

Niklas Eriksson

Priscilla Ferrera

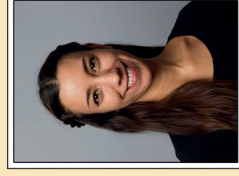
Sandra Wallin

Sanna Roos

Sofia Lindfors

Tatiana Stampe

Therese Bjärud

Vi förmedlar professionella tolkar för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

Vi finns i Stockholm och arbetar främst i Stockholmsregionen, Uppsala och Mälardalen men även i övriga Sverige och andra länder.

Vill du ha tolk från oss?

Kontakta oss så berättar vi hur.

info@stockholmstolkarna.se

www.stockholmstolkarna.se

NAMN: Per Edvard Eriksson.

ÅLDER: 68 år.

YRKE: Pensionerad tandläkare.

FAMILJ: Fru, två barn och två barnbarn.

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: Bokläsning, möten med människor och läderarbeten som läderpåse, -bälte och -bokomslag.

LÄSER HELST: Historieböcker och skönlitteratur.

SER HELST PÅ TV: Antikrundan och Salvage Hunters.

VACKRASTE TECKNET: FÖRLÅT – ett fint, gammalt och uttrycksfullt tecken. När vi använder tecknet FÖRLÅT, så visar vi meningens med det.

Per har grävt i folks munhålor och dövas historia i över 40 år

Vad har dövas historia, latin och tänder gemensamt? Mer än man tror. Göteborgsbon Per Eriksson har verkat som tandläkare i 40 år och utgett tre dövhistoriska böcker. Den senaste utgåvan, *Munktecken i Sverige*, kom tidigare i år. Nu funderar han på att kanske starta ett nytt bokprojekt, då utanför Sveriges gränser.

1960-talet. Per Eriksson springer upp till femte våningen efter skolans slut, något han ofta gör. Där finns hans föräldrars privata tandläkarmottagning. Kliniken är centralt belägen i Gävle. Fascinerat följer han deras arbete med att laga tänder. Han ser dem ta röntgenbilder, ge bedövnings sprutor och fylla hål med amalgam eller guld. I labbet intill studerar han hur tandteknikern arbetar med tandavtryck som består av gipsmassa.

– Det fanns bara ett yrke som jag kunde tänka mig: tandläkare, säger Per som såg upp till sina föräldrar och kom in på tandläkarutbildningen i Göteborg 1973. Hans persontecken kom senare att bli synonymt med yrket.

Tandläkarmottagningen är ett ställe han trivs på. I skolan känner han däremot inte att han alltid finner sig tillrätta. Det är en viss tandläkare som kommit att få ett avgörande inflytande på hans och många andra döva och hörselskadades skolgång på 1950- och 60-talen: Erik Wedenberg.

1950-talet. Per, som är född i Jämtland och bosatt i Gävle, sitter och leker nära militärflygplatsen på Frösön där familjens sommarställe ligger. Pers moster lägger märke till att han inte reagerar när stridsflygen på låg höjd flyger över honom och kusinerna med dånande ljud. Kusinerna tittar däremot upp mot planen.

Eftersom ingen hörselspecialist finns i Gävle, där han är uppväxt, tar hans föräldrar honom till hörselläkare Bengt Barr på Karolinska sjukhuset i Stockholm för hörseltest. Han är överläkare i barnaudiologi och sedermera professor. Per, 2,5 år, konstateras vara döv.

Som privatpraktiserande tandläkare får hans föräldrar reda på att en tidigare tandläkarkollega, Erik Wedenberg, har utarbetade metoder för hörsel- och talträning och att ett antal förskolor runt om i landet använder Wedenbergsmetoden.

En förskola finns för hörselskadade i Gävle. Även på den förskolan är det hörsel- och talträning. Per vill dock inte gå där. Han minns inte varför. Istället kommer en privat dam hem till honom klockan 9-10.45 varje vardag. Hon har språkträning genom tal i örat enligt Wedenberg-metoden.

Kort om Erik Wedenberg. Han hade en döv son, och bestämde sig för att återuppta sina medicinska studier. I sin avhandling 1951 skrev han om sin metod för hörsel- och talträning. Träningen gick ut på att man skulle tala direkt i barnets öra. Barnen skulle också

lära sig läppavläsning och teckenspråk skulle undvikas. Enligt honom var resultaten lovande. Metoden spreds snabbt och ett antal wedenbergska förskolor öppnade runt om i Sverige på 1950- och -60-talen.

– Mina föräldrar gjorde vad de trodde var rätt på den tiden, säger Per som inte kunde tala svenskt teckenspråk då. Han kände sig ofta utanför i större sällskap, till exempel släktmiddag hemma.

1959 börjar Per klass 1 i grundskolan. Samma år då Gävles första hörselklass bildas. Han och tre andra elever går i den. I klass 4-6 studerar de tillsammans med hörande elever. De har hörlurar och mikrofon på skolbänken.

I högstadiet och de två första åren i gymnasiet är Per den enda döva i klassen. Det är då han börjar känna sig ensam och lite förvirrad. Han bestämmer sig för att börja gå i den gymnasiala verksamheten för gravt hörselskadade i Örebro. Ett lyckokast, visar det sig senare.

1970-talet. På idrottens dag 1972 åker han och andra skolkamrater på cykelutflykt runt sjön Tysslingen utanför Örebro.

– Tre flickor jagade mig när vi cyklade. Christina vann, säger Per leende och ser stolt ut.

Han blir inte bara kär i Christina utan börjar också lära sig svenskt teckenspråk för att kunna teckna med henne och andra döva. En dubbel vinst med andra ord.

Christina, som han gifte sig med 1978, har en annan bakgrund än han. Redan som liten fick hon tillgång till teckenspråk då hon gick på Alma Abrahamssons förskola i Göteborg. Förskoleföreståndaren var en känd teckenspråksföreläsare.

Per byter spår i gymnasiet och går i en klass för döva istället för hörselskadade. För honom är det som att en ny värld öppnar sig. Med teckenspråk känner han sig lugnare och tryggare – han kan lättare bli förstörd och förstå andra.

Efter studenten 1973 kommer han in på tandläkarutbildningen i Göteborg. Han känner knappt någon i staden när han börjar studera. Motivationen att lära sig svenskt teckenspråk och träffa andra döva gör att han besöker Göteborgs Dövas Förening på Dalheimers hus varje tisdag kväll.

– Där fanns det alltid cirka 30-40 personer.

1978 tar han tandläkarexamen och får jobb på Folktandvården i Örebro läns landsting. Sedan får han mot avtal arbeta på Birgittaskolan och Ekeskolan i Örebro, statliga specialskolor för döva och hörselskadade. På den tiden hade specialskolorna ansvar för elevernas tandvård. Några skolor hade egen tandläkarmottagning medan andra hade avtal med tandläkare på stan.

Per blir kvar på Birgittaskolan och Ekeskolan i tio år. Han stortrivs då många på arbetsplatsen utöver eleverna kan teckna.

Vad betydde det för eleverna att de hade en döv tandläkare?

– Övertandläkaren i tandreglering (från landstinget) kunde

konstatera att barnen blev lugnare med mig eftersom jag gav information och förklarade på teckenspråk.

1978 kan sägas utgöra startskottet för hans arbete med dövhistorieforskningen. Han upplever att de uppgifter som finns om dövas historia är alltför knapphändiga och utspridda på olika ställen i Sverige och att en modern skolbok om dövas historia saknas.

1979 blir han invald i Dövas Förening i Örebro styrelse (DFÖ). Samma år får föreningen en donation av avlidne före detta dövskolerektorn Hilding Zommarin. Donationen innehåller äldre böcker och tidningar om döva. Per kastar sig över dem.

Han fortsätter att gräva i olika arkiv, dokument och böcker. Behovet av att göra en sammanställning om dövas historia med inriktning på dövundervisning växer. Tord Lind, dåvarande chef för SIH Läromedel och sedermera kanslichef för Sveriges Dövas Riksförbund, uppmanar honom att göra en modern skolbok av materialet.

1993 utges Dövas historia del 1. Succén är ett faktum. Boken är efterlängtd och översätts dessutom till engelska och japanska. 1999 kommer Dövas historia del 2 ut, betydligt tjockare och med fokus på Sverige och Norden. Den första är mer inriktad på hela Europa och lite om USA.

Tillbaka till tandläkarmottagningen på Birgittaskolan och Ekeskolan, som utgör en liten del av den svenska dövhistorien. Skolorna beslutar att stänga sin tandläkarmottagning 1988. Därmed upphör Folk tandvårdens avtal med skolorna. De fyra andra specialskolorna har redan slutat med att ge tandvård (Kristinaskolan var först med det).

– Motiveringen var att man skulle tänka modernt och att tandvården inte ingick i skolans uppdrag, förklarar Per.

Han får istället jobba heltid på Folk tandvården i Örebro. En stor del av patienterna är döva. Inte alla döva vill ha honom som tandläkare.

– Personkemin avgjorde. En del accepterade mig, andra gjorde det inte. Det var helt ok, säger Per som även hade hörande patienter.

– Många hörande patienter hade positiv attityd och kunde teckenspråk. Men det fanns också de med negativ attityd, berättar han som i övrigt kan tala och läsa läppar.

2004 lämnar Per sin styrelseplats i DFÖ efter 25 år och Folk tandvården i Örebro. Han och hans fru vill byta miljö. Därför bestämmer de sig för att flytta till Göteborg med sina barn. Per tar en anställning som tandläkare i Vänersborg där hans svärföräldrar bor.

Pers fru, som arbetar som psykolog, bor kvar i Örebro den första tiden innan hon och barnen flyttar ner till Västra Götaland 2005.

Per trivs på nya jobbet. Att träffa och jobba med människor är något han alltid tyckt om. När han är på fortbildning i en annan stad, passar han ofta på att gå till olika arkiv och gräva i dokument som rör döva när han har tid över.

För sitt brinnande intresse och engagemang för dövas historia, som han sysslat med på fritiden, har han blivit belönad med Sveriges Dövas Riksförbunds utmärkelse Guldtecken 2017.

En del ur motiveringen lyder: ”Tack vare sitt genuina intresse och engagemang för dövhistoria har han stått för viktiga bidrag i våra förutsättningar att få mer kunskap om vår historia”.

– Det var fint att få ett erkännande för mitt arbete.

Den 1 juni 2018 går han slutligen i pension. Det känns rätt, han är färdig med sitt jobb.

– 40 års arbete räcker.

2020 utger han sin tredje bok, Munktecken i Sverige. Han säger att han alltid har varit fascinerad av ikonerna och handalfabetets historia. Före bokutgivningen fanns inga böcker om munktecken som användes i landets kloster.

Handlingen i korthet:

Redan på 500-talet fanns en stadga som reglerade klosterlivet i en italiensk ort: absolut tystnad under vissa tider av dygnet. Att meddela sig med hjälp av tecken var dock tillåtet. Det kommunikationssättet kom att användas på kloster i andra länder, bland annat Sverige, i flera hundra år tills tystnadsplikten gradvis blev uppluckrad.

I sin bok skildrar Per historien då munkar i Sverige under medeltiden brukade tecken och presenterar teckenlistorna från klostren i Sigtuna och Vadstena. Några av dem använder vi till och med i dag.

– Som tecknen för UNGE och ÅSNA, säger Per som under arbetet med teckenlistorna haft nytta av sina kunskaper i latin från tandläkarutbildningen.

Nu funderar han på att kanske ge en till bok, den om munktecken i Europa.

– Munkarna var väldigt internationella. De startade kloster i olika länder, hade utbildning och internationellt utbyte, säger Per som därför är nyfiken på hur lika eller olika klostrens i Europa respektive teckenlistor var och om några av tecknen fortfarande är aktuella i dag.

Han vill dock först se vilken respons boken Munktecken i Sverige får. Om omdömen är positiva, kan han tänka sig att starta ett nytt projekt där han gräver fram klostrens teckenlistor i några utvalda europeiska länder.

– Jag kan dock inte vara ensam i det här utan behöver i så fall hjälp med insamlingen.

Nu bistår han Göteborgs Dövas Förening med att få fördjupning i, och få ordning på, föreningens historia. En salig men organiserad röra från 1912, då föreningen bildades, som han uttrycker det. Han är även ordförande för Göteborgs Dövas Pensionärsförening.

För att ta sig till dövföreningen tar han alltid färjan till Stenpiren, sedan spårvagn till Järntorget. En tur som han uppskattar. Tillsammans med sin fru bor han i ett nybyggt område i Göteborg alldeles intill Göta älv. Han kan inte få nog av att se alla båtar komma och passera då han alltid har älskat båtar. Som liten seglade han optimistjolle i Gävle.

– Göteborg är en spännande och kuperad stad.

Han tar gärna ofta Danmarksbåten till Fredrikshamn när han kan. Nu har dock antalet resor över Kattégatt blivit glesare p.g.a. corona.

På tal om corona. Per säger att Sverige har blivit omtalat i världen för sina rekommendationer istället för förbud och total lock-down. Han jämför med den internationella dövlararkonferensen i Milano 1880. En felaktig faktauppgift har spridits:

– Att konferensen ska ha beslutat att förbjuda användningen av teckenspråk i dövundervisningen, vilket är fel. Korrekt är att konferensen har antagit en resolution om att inte använda teckenspråk. Det innebär inte att det är ett förbud utan endast ett uttalande (rekommendation). Sedan har det omtolkats till ett förbud. Det är viktigt med rätt fakta. Skriv gärna det i tidningen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Fr.v.: Sanna Jonsson och Monica Andreasson.

Dövföreningen fick besök av ett par bosatt i Tyskland.

Jan Nyström flyttade till ön.

DT besöker Gotlands Dövas Förening

Dövas Tidning gästar Sveriges minsta dövförening: Gotlands Dövas Förening. För drygt tre år sedan blev den återigen aktiv efter att ha varit vilande i nästan sex år. En fråga som väckte gnista och ledde till att föreningen återuppstod var den undermåliga tolktjänsten på ön.

Ordförande Sanna Jonsson är född på Gotland. För ungefär fyra år sedan lämnade hon fastlandet och flyttade tillbaka till ön. I samma veva blev hon och en annan döv, också inflyttad från fastlandet, förfärad när de såg hur begränsad tolktjänsten var. Ett fåtal tolkar arbetade på ön. På andra sidan Östersjön var tolktillgången helt annan.

De från fastlandet konstaterade även att Gotlands Dövas Förening (GDF) hade varit vilande i nästan sex år. Då bestämde de sig för att tillsammans med andra döva på Gotland återuppväcka den.

– Det räckte inte med enskilda privatpersoner om vi skulle slåss för en bättre tolktjänst. Därför måste det finnas en förening som kan föra deras talan mot tolkcentralen, säger Monica Andreasson, kassör.

Dessutom behövde döva gotlänningar en teckenspråkig mötesplats. I januari 2018 fick dövföreningen tillgång till Gråbo Träffpunkt som Röda korset driver i utkanten av Visby. Det gjorde skillnad att ha en egen samlingspunkt. Tidigare hade privata fikaträffar ordnats på stan.

– Det är bra att det finns en dövförening på en liten ö som Gotland. Vi behöver en teckenspråkig mötesplats, den sociala biten är viktig.

I våras slog coronaviruset till med full kraft. GDF blev precis som alla andra verksamheter kraftigt påverkade. Planerade aktiviteter ställdes in. Normalt brukade GDF:s medlemmar träffas varannan lördag. Årsmötet blev uppskjutet från mars till september.

Nu hoppas styrelsen att medlemmarna kan träffas åtminstone en gång i månaden till att börja med under hösten.

Monica Andreasson har tillsammans med styrelsen funderat på hur GDF kan tydliggöra att de inte bara är till för döva utan också för personer som talar svenskt teckenspråk. Behöver föreningsnamnet och/eller stadgarna ändras som ett sätt att bredda sig och få nya medlemmar? Det är något styrelsen tänker ta reda på hos SDR:s föreningssupport.

Nu har Gotlands Dövas Förening 13 medlemmar men väntas få minst två nya till.

Birgitta Rondahl, född på Gotland och bosatt i Tyskland sedan sju år tillbaka, ska flytta tillbaka till ön tillsammans med sin tyska sambo, Steffen Bierstedt, i höst. Hon saknar ön och dess vackra natur, friska luft och omedelbara närhet till havet. Sedan vill hon komma närmare sin familj. En annan anledning är att det är tuffare att vara döv och arbetslös i Tyskland.

En som nyss blivit medlem och flyttat drygt 110 mil från Piteå till Gotland är Jan Nyström. Han har säkert besökt Gute 40-50 gånger de 20 senaste åren. Som han uttrycker det, bestämde han sig för att slutligen följa hjärtat och flytta till ön som han är stormförtjust i.

– Det är lugnt och skönt här, ungefär som i Piteå. Jag älskar naturen här. Det är härligt att exempelvis ta sig fram på en liten trädkantad väg, säger Jan Nyström.

Om framtiden för föreningen säger ordförande Sanna Jonsson:

– Vi ser en viss ljusning i och med att vi får nya medlemmar.

Tolktjänsten har enligt henne tyvärr inte blivit mycket bättre, men föreningen kämpar fortfarande och tänker ta kontakt med Stockholms Dövas Förening för råd och tips. Ingen beredskapstolkning finns på ön ännu.

Många minns fjolårets Dövas dag i Visby som GDF arrangerade. Sanna Jonsson har en uppmaning:

– Dövas dag blev en succé. Vi vill visa att även en liten dövförening kan arrangera. Det är inte omöjligt.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Läs tidigare delar i Landet runt-serien på dovastidning.se

FOTO: DAVID BROHEDE

Hjärnan skiljer inte på olika teckenspråk

En mängd forskningsstudier har visat att hjärnan hanterar teckenspråk på ungefär samma sätt som den hanterar talade språk. Detta fynd är märkvärdigt eftersom teckenspråk och talat språk utförs och tas emot på helt olika sätt: teckenspråk är ju manuellt snarare än oralt och syns snarare än hörs. Det är välkänt att syn och hörsel aktiverar helt olika delar av hjärnan. Det faktum att hjärnan hanterar språk på ett snarlikt sätt oavsett om det är tecknat eller talat antyder att hjärnan är mer intresserad av vad än hur, skriver Mary Rudner, professor i utvecklingspsykologi vid Linköpings universitet.

Precis som det finns många olika talade språk så finns det många olika teckenspråk. Men få studier har undersökt om olika teckenspråk aktiverar hjärnan på olika sätt. Vi ville undersöka hur hjärnan hanterar olika teckenspråk.

En tidigare forskningsstudie visade ingen skillnad i hur hjärnan reagerar på amerikanskt teckenspråk (American Sign Language) och Quebec Sign Language, som används inom de fransktalande delarna av Kanada (Petitto et al., 2000). Dessa två teckenspråk är dock nära besläktade.

Vi ville undersöka om hjärnan reagerar olika på två teckenspråk som inte är nära besläktade. Därför valde vi att studera svenskt och brittiskt teckenspråk och genomförde en forskningsstudie som var ett samarbete mellan Linköpings universitet och Deafness Cognition and Language Research Centre (DCAL), University College London (Rudner et al., 2019). Genom att jämföra hjärnans aktivitet under bearbetning av svenska respektive brittiska tecken ville vi undersöka om hjärnan hanterar skilda teckenspråk på olika sätt. Vidare ville vi undersöka hjärnans hantering av påhittade tecken jämfört med riktiga tecken.

Deltagarna i studien var döva teckenspråksanvändare från Sverige och Storbritannien. Datainsamlingen inom studien genomfördes vid DCAL i London vilket innebar att våra svenska deltagare fick åka till London. Skälet till detta var att vi ville undvika mätfel genom att använda samma hjärnabildningsutrustning för alla deltagare. Den hjärnabildningstekniken som vi använde var funktionell magnetresonanstomografi som förkortas fMRI efter den engelska termen. I princip är det samma MR-teknik som används vid kliniska undersökningar av kroppens anatomi. Skillnaden är att vi i vår studie var intresserade av kroppens – och specifikt hjärnans – funktion under språkbearbetning. Därför bad vi deltagare utföra en språklig uppgift under mätningen.

Innan datainsamling kunde påbörjas krävdes ett stort arbete med att identifiera lämpliga svenska och brittiska tecken för användning som stimulusmaterial i vårt experiment. Även om svenskt och brittiskt teckenspråk är olika så finns det en del tecken som är gemensamma. Exempel är tecknet för apa och tecknet för dröm. I bägge fallen är tecknet kopplat till företeelsen. Tecknet apa indikerar apans beteende medan tecknet för dröm indikerar att något pågår i huvudet. Sådana tecken kallas för ikoniska tecken. Tidigare forskning antyder att ikoniska tecken ibland spelar en särskild roll i språkbearbetning. Vi ville undersöka om ikoniska tecken aktiverar hjärnan på ett annat sätt jämfört med icke-ikoniska tecken. Vidare ville vi försäkra oss om att både ikoniska och icke-ikoniska tecken var jämförbara när det gäller hur välkända de är och andra aspekter som kan påverka språkbearbetning.

Detta gjorde vi genom att låta teckenspråksanvändare skatta hur väl de kände till de olika tecknen och i vilken ålder man brukar lära sig dem. Slutligen konstruerade vi egna tecken med handformer och rörelser som förekommer i svenskt och brittiskt teckenspråk men som var ihopsatta på ett sätt som är oacceptabelt enligt språkregler. Därmed fanns fyra olika teckenkategorier: svenska tecken, brittiska tecken, tecken som var gemensamma för svenskt och brittiskt teckenspråk samt våra egna påhittade tecken. Vi säkerställde att tecknens komplexitet var jämförbar inom de fyra olika kategorierna genom att inhämta skattningar från teckenspråksanvändare.

Under MR-mätningen tittade deltagare på videospelade tecken från de fyra olika kategorierna. Deras uppgift var att trycka på en knapp när de upptäckte ett tecken som matchade en förlaga som kunde antingen vara en viss handform eller en viss handposition. Deltagarna behövde inte ta ställning till tecknens betydelse utan bara till tecknens beståndsdelar och hur händerna rörde sig i rummet. Efter MR-mätningen kontrollerade vi att deltagarna kunde förstå tecknen som tillhörde deras respektive språk och att de inte förstod de övriga tecknen.

Beteendedata visade att deltagare var lika skickliga på att genomföra uppgiften oavsett teckenkategori och det fanns ingen skillnad i prestation mellan svenska och brittiska deltagare. Hjärndata visade ingen skillnad i aktivering mellan de tre kategorierna med riktiga tecken men påhittade tecken gav upphov till större aktivering i hjärnans språknätverk. Därmed hittade vi ingen evidens för att hjärnan hanterar olika teckenspråk på olika sätt. Detta stärker hypotesen att hjärnan bryr sig mer om vad än hur. Däremot så visar dessa data att hjärnan får jobba mer med påhittade än riktiga tecken under en språklig uppgift i enlighet med tidigare fynd (Cardin et al., 2016).

Något överraskande så visade hjärndata större aktivering för brittiska än för svenska deltagare i ett område i vänsterhjärnhalvan, se figur 1. Detta område är inget klassiskt

språkområde och det är inte känt för att vara involverat i bearbetning av talat språk. Däremot har tidigare studier visat att området är kopplat till teckenspråksbearbetning. Specifikt så verkar området hantera kopplingen mellan rörlig visuell information och hur språk representeras i hjärnan. Skillnaden i aktivering mellan svenska och brittiska deltagare var inte kopplat till en viss teckenkategori utan gällde över alla fyra teckenkategorier. Detta betyder att skillnaden mellan svenska och brittiska deltagare är en skillnad mellan grupperna i hur hjärnan hanterar teckenspråk som sådant och inte en skillnad i hur hjärnan hanterar svenskt respektive brittiskt teckenspråk.

Eftersom vi hade gjort vårt yttersta för att göra experimentet lika för svenska och brittiska deltagare så drar vi slutsatsen att skillnaden i hjärnaktiveringen mellan grupper som vi upptäckte i vårt experiment beror på språkbearbetningsskillnader som i sin tur kan bero på kulturella skillnader. Möjligtvis kan dessa kulturella skillnader härledas till olika utbildningsmöjligheter för döva i Sverige och Storbritannien. Eftersom vår forskningsstudie inte var upplagd för att undersöka gruppskillnader oberoende av teckenspråk så kan inte denna tentativa förklaring vara mer än en spekulering. Denna spekulering ger dock grund för en hypotes som bör undersökas i vidare studier.

Det viktigaste resultat från vår studie är att hjärnan inte gör skillnad mellan olika teckenspråk. Påhittade tecken orsakar dock mer huvudbry än riktiga tecken.

Mary Rudner

professor i utvecklingspsykologi, Linköpings universitet

Referenser

Cardin, V., Orfanidou, E., Kästner, L., Rönnerberg, J., Woll, B., Capek, C.M. & Rudner M. (2016). Monitoring Different Phonological Parameters of Sign Language Engages the Same Cortical Language Network but Distinctive Perceptual Ones. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 28(1), 20-40. doi: 10.1162/jocn_a_00872.

Petitto, L. A., Zatorre, R. J., Gauna, K., Nikelski, E. J., Dostie, D., and Evans, A. C. (2000). Speech-like cerebral activity in profoundly deaf people processing signed languages: implications for the neural basis of human language. *PNAS*, 97, 13961–13966. doi: 10.1073/pnas.97.25.13961

Rudner, M., Orfanidou, E., Kästner, L., Cardin, V., Capek, C.M., Woll, B., Rönnerberg, J. (2019). Neural networks supporting phoneme monitoring are modulated by phonology but not lexicality or iconicity: evidence from British and Swedish Sign Language. *Frontiers in Human Neuroscience*, 13:374. doi: 10.3389/fnhum.2019.00374. Manuscript ID: 445496

Från Carl von Linné till BLM och SDR

Vilken sommar det har varit! En pandemi som rör sig som i vågor över jordklotet, där resor och umgänge med nära och kära som vanligtvis hör sommaren till har behövt undvikas. Det har också varit en sommar av uppror och protester, av medvetandegörande och smärtsamma insikter. Black Lives Matter, BLM, kan översättas till "svarta liv är betydelsefulla" och är en människorättsrörelse som började i USA år 2013 efter mordet på den svarta 17-åriga pojken Trayvon Martin. Rörelsen fick nytt liv i år när fyra poliser kvävde George Floyd till döds. George Floyd var en svart man, som sorgligt nog bara var en i raden av många svarta personer som döddes av polisen.

BLM är en rörelse som belyser och arbetar mot polisvåld och den rasism som svarta afroamerikaner utsätts för idag. Även inom den amerikanska dövrörelsen har BLM diskuterats, bland annat på Gallaudet university i USA där svarta nuvarande och före detta elever har vittnat om rasism på skolans område och inom ramen för skolans aktiviteter.

BLM har lett till diskussioner och protester även här i Sverige. Vissa (som av ett sammanträffande är det oftast vita personer) menar att rasism är något som framförallt finns i USA, men svarta och icke-vita personer här i Sverige har kunnat berätta att det inte stämmer. Rasismen är lika närvarande här som någon annanstans.

Hela vårt samhälle och vår världsbild är uppbyggd på ett rasistiskt system. Carl von Linné hittade på att kategorisera människor i fyra raser: vita, röda, gula och svarta. Om vita personer skrev han att de var smarta, uppfinningsrika och laglydiga medan svarta personer var tröga, passiva och styrdes av impuls. De med röd hy var enligt honom envisa, ilskna och traditionsbundna, och de med gul hy melankoliska, självgoda och dryga. Det här låg sedan till stor del till grund för den europeiska kolonialismen och synen på svarta och icke-vita människor som underlägsna.

Under sommaren har vi kunnat följa vloggar och live-samtal online med svarta döva personer i USA, England och även här i Sverige. I vårt grannland Norge bildades instagramkontot Døvrasisme som fylldes med historier på teckenspråk från döva icke-vita personer om den rasism de utsatts för, både i samhället men även inom dövskolan eller från andra vänner runtomkring.

Här i Sverige har vi kunnat ta del av samtal om rasism på Instagramkontot Obekvämt samtal. Kanske är det just berättelserna och samtalen från Sverige och Norge som har varit mest obekväma att titta på. Det tar emot att inse och acceptera att jag själv har varit del av att upprätthålla ett rasistiskt system, att jag själv har uttryckt mig rasistiskt och utfört rasistiska handlingar.

SDR skrev på Facebook den 17 juni "Vi på Sveriges Dövas Riksförbund vill uttrycka vårt stöd och solidaritet med BLM" (hela uttalandet finns på SDR:s Facebooksida). Det var ett viktigt ställningstagande. En del har ifrågasatt kopplingen mellan BLM och dövrörelsen och hävdade att det är ett politiskt ställningstagande. För det första: att säga att BLM inte skulle vara relevant för dövrörelsen är att osynliggöra alla döva svarta och icke-vita personer.

För det andra så är det ett ställningstagande för mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Jag har sagt det förr och jag kommer säga det igen – det går inte att vara "neutral" ifråga om mänskliga rättigheter. Till er svarta och icke-vita döva i Sverige: SDR står i solidaritet med er. Vi tror på en bättre framtid tillsammans.

MALIN J. KVITVÆR,
VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

PÅ GÅNG I SDR

18-20/9	Dövas Dag i Örebro (www.dd2020.se)	1/11	Sista dagen för motioner inför kongressen
21-27/9	Internationella dövveckan	7/11	Teater & seminarium om äldrefrågor med Tyst Teater
23/9	Internationella teckenspråksdagen	12/11	Styrelsemöte
21/10	SPSM:s nationella intresseråd	18-21/11	EUD:s årsmöte, Zagreb
22/10	Synskadades Riksförbund har sin kongress	19/11	SAS-dagen, Örebro
31/10	Sista dagen för förslag till valberedningen (vb@sdr.org)	20/11	Tyst Teater har jubileumsseminarium

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
handla@sdr.org

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Ny utredning om tolktjänsten

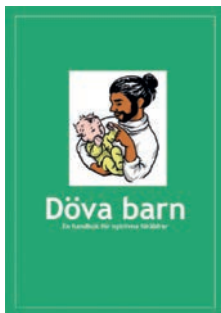
● 30 juli fick vi det glädjande beskedet att socialdepartementet tillsätter en efterlängtd utredning om tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet. Uppdraget sträcker sig till 15 januari 2022 och utsedd utredare är generaldirektören för Myndigheten för delaktighet (MFD) Malin Ekman Aldén.

Vi har analyserat utredningens direktiv och vi kontaktade snabbt den utsedda utredaren för ett möte. I slutet av augusti träffade vi utredaren Malin Ekman Aldén och hade en bra dialog om förväntningar på utredningen, dess direktiv och vikten av samverkan med intresseorganisationer och oss som använder tolktjänsten till vardags. En av frågorna vi väckte är om ansvaret för tolktjänsten kan förflyttas från regioner och kommuner till staten, exempelvis till en egen myndighet. Utredaren Malin Ekman Aldén svarade att det redan i direktiven är tydligt att tanken om en ny myndighet är uteslutet men däremot ska utredningen göra en kartläggning och analyser för en bättre och optimal lösning för ansvarsfrågan.

I vårt lobbyarbete lyfter vi flera av de förslag som finns i vår rapport *Rätt till tolk – ingen tolkningsfråga!*, som lanserades i januari. Inom ramen för utredningens uppdrag ska en expertgrupp tillsättas och sakkunniga utses. I vårt arbete nu följer vi processen noga och föreslår olika personer, funktioner och kompetenser, även dövkompetens, som ska ingå i och genomsyra utredningen. Vi ska uppnå en fullt fungerande tolktjänst som står för jämlikhet och delaktighet på riktigt!

Efterlängtd föräldrahandbok

● Nyblivna föräldrar till döva barn reagerar olika sätt när de fått veta att deras barn är döv - det kan vara allt från sorg och glädje, uppgivenhet och nyfikenhet till förvåning och förvirring. Inga känslor är fel att känna, men vi kan behöva hjälp och vägledning till bra information. Därför har vi tagit fram en handbok riktad till föräldrar och anhöriga till döva barn. Handboken handlar om döva, teckenspråk, barns språkutveckling och ger även tips om hur nyblivna föräldrar kan lära sig svenskt teckenspråk. Den innehåller också berättelser från andra föräldrar och döva som delar med sig av sina erfarenheter. Handboken lanseras snart under denna höst, så håll utkik!

Ola Lundström har avgått

● Styrelseledamoten och förbundskassören Ola Lundström avgick från förbundsstyrelsen den 14 juni. Styrelsen har beviljat hans önskan om avgång och att bli entledigad från sina uppdrag. SDR vill tacka Ola Lundström för hans tid, arbete, insatser i förbundsstyrelsen och för förbundet!

Framskjutet seminarium för teckenspråklärare

SDR har tillsammans med Institutet för språk och folkminnen, Isof planerat att genomföra ett seminarium för teckenspråklärare den 29 oktober i Stockholm. På grund av den rådande pandemin och myndigheternas rekommendationer är seminariet framskjutet för att förhoppningsvis istället genomföras under våren 2021. Ni som är intresserade kan fortfarande anmäla ert intresse genom att skicka er e-postadress till teckensprak@isof.se för att få den senaste informationen via e-post.

Nytt om medarbetare

● Förbundet följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer under den rådande pandemin. Våra medarbetare arbetar i första hand fortfarande hemifrån och ett flertal möten sker på digitala plattformar. Du som behöver kontakta oss på kansliet när fortfarande oss via våra vanliga kontaktvägar samt via SDR:s bildtelefon på sdr@ectalk.se

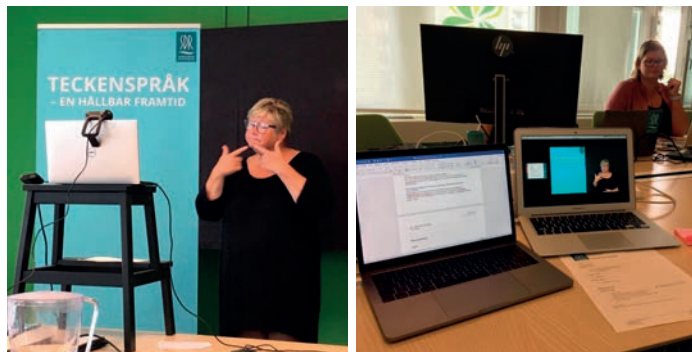
SDR har rekryterat Therese Rollvén som projektledare och hon börjar hos oss den 15 september. Hon kommer att arbeta med projektet Dövas kulturarv och arrangemangen SDR:s kongress och 100-årsjubileum. Rakel Burman, ekonomikoordinator och kontaktperson för RTT, har slutat hos oss den 31 augusti då hon fått ett annat jobb. Förbundet kommer i dagsläget inte att annonsera ut tjänsten utan vi kommer nu att se över bemanningen för att fundera vad verksamheten behöver framöver.

Vi hälsar Therese Rollvén hjärtligt välkommen till SDR och riktar ett stort tack till Rakel Burman för hennes insatser samt önskar henne lycka till på sitt nya jobb!

Historiskt förbundsmöte genomfört

● För första gången i förbundets historia genomfördes förbundsmötet på distans. Planen var från början att genomföra det i Gävle den 30 till 31 maj men på grund av pandemin beslutade förbundsstyrelsen att skjuta upp det till den 22 och 23 augusti och genomföra det digitalt. 8 av 20 ombud och fyra anslutna organisationer deltog och vi diskuterade bland annat verksamhetsåret 2019 och vad förbundet planerar att göra under 2020. Vi blickade framåt mot kongressen och information gavs om motioner samt processen kring styrelsevalet. Förbundsmötet genomförde också ett fyllnadsval, efter Ola Lundströms avgång, och valde in Daniel Littorin till förbundsstyrelsen enligt valberedningens förslag. Styrelsen har därefter konstituerat sig och Daniel Littorin utsågs till förbundskassör.

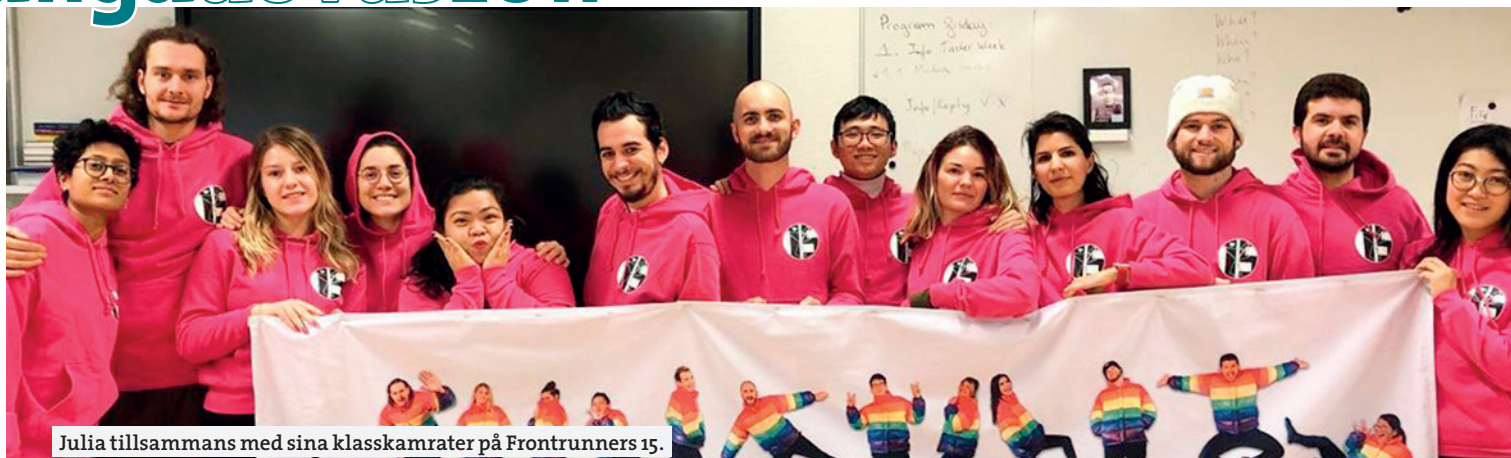
Vi på SDR vill tacka alla deltagare på förbundsmötet för ett väl genomfört möte och vi hälsar Daniel mycket välkommen till SDR! Mer om förbundsmötet finns på sidan 10 och 11 samt på dovastidning.se

Dags för kongress!

● Den 2 till 6 juni 2021 har SDR kongress i Tanumstrand! SDR firar 100 år 2022 och kongressen kommer att vara startskottet för SDR:s jubileumsår. I och med förläggningen på västkusten vill förbundet hedra SDR:s första ordförande Dan Andersson som kom från Göteborg.

Du som är medlem har rätt att påverka SDR och förbundets verksamhet. Kontakta din förening om du har idéer och förslag till motioner. Motionerna ska vara SDR tillhanda senast 1 november. Medlemmar i SDR har också möjlighet att ge förslag på vilka som ska sitta i SDR:s förbundsstyrelse 2021-2025. Kontakta din lokalförening, länsförening eller länsförbund som behandlar och förmedlar förslagen till SDR:s valberedning. De behöver namnförslagen senast den 31 oktober. Valberedningen nås på e-post vb@sdz.org

Julia tillsammans med sina klasskamrater på Frontrunners 15.

Mina tankar om dövrörelsen i Sverige

Jag är ny i SDUF-styrelsen och det är min tur att skriva här. Jag vill gärna dela min erfarenhet om Frontrunners med er. Frontrunners är en internationell skola för döva från hela världen. Skolan ligger på Castberggård Højskole (Danmarks motsvarighet till svenska Västanviks folkhögskola). Frontrunners (FR) har haft totalt 185 studenter sedan starten år 2005. Man kan först läsa media eller organisation och sedan kan man välja mellan dövstudier och sport.

Jag kom till FR hösten 2019 och vi var totalt 13 studenter med 5 lärare. Vi studenter kom från Frankrike, Italien, Tjeckien, Japan, Vietnam, Australien, Brasilien/Danmark och Israel. Vi åt alla måltider tillsammans, hade undervisning tillsammans, bodde tillsammans och umgicks 24/7. Det förekom en del kulturkrockar när det var många från olika kulturer som levde tillsammans. Men när vi hade våra kulturkrockar då lärde vi oss hur man kommunicerar med varandra på ett bra sätt så det blev mindre missförstånd framöver. Undrade man något eller kände att det blev annorlunda än vad man hade tänkt sig, då frågade man vad den andra tänkte så fick man svar. För alla gör på olika sätt och tänker på olika sätt men genom kommunikation så fungerade vi ihop.

När jag började på FR så var jag förvånad över att jag var bara den tredje svensken på 15 år som gick i denna skola. Varför är det så få svenskar som åker till FR fast det ligger i vårt grannland? Nu i september börjar ett nytt år i skolan, FR 16, och då finns det ingen svensk deltagare.

För att stärka dövrörelsen i Sverige och få fler starkare dövindivider

och mer intresse för organisationer, så tror jag att det betyder mycket om det är fler svenskar som läser på FR. För då kommer det växa små frön hos dem vilket leder till att fler inser sin döva identitet och då blir också mer engagerade i dövrörelsen. Jag märkte att det jag lärde mig i FR hade jag tidigare omedvetet saknat under min skoltid i Sverige.

Jag gick i dövskola i både grundskola och gymnasiet men ändå fick jag inte lära mig om dövidentitet. Jag läste samhällsvetenskapliga linjen i gymnasiet men fick aldrig diskutera om vad det innebär att vara döv i samhället, hur vi kan bemöta dessa barriärer som vi kommer att möta under vårt liv som till exempel arbetsliv.

Under mina studier i Danmark kom jag till insikt att om vi inte har döva föreningar eller organisationer, eller om dessa organisationer läggs ner, hur kan vi då kämpa för våra rättigheter och få oss döva att synas i samhället? Jag vet att det finns diskussioner om att det är flera som inte är så intresserade av organisationer eller sina rättigheter. Jag tycker att det är en farlig utveckling då det är viktigt att vi försöker ändra på vårt beteende innan det är för sent.

När jag kom tillbaka till Sverige från FR då kändes det självklart att jag ska vara med i SDUF-styrelsen då jag vill vara med i dövrörelsen och göra någon förändring. SDUF jobbar för/med döva unga individer och det är exakt det jag vill jobba med just nu.

JULIA GRAHN,
STYRELSELEDAMOT

VAD HÄNDER I SDUF?

Vissa möten/events kan ändras pga. rådande coronasituationen. Aktuell information finns i vår hemsida.

14/9 Sista dag för anmälan till förbundsstämman
18-20/9 Dövas Dag, digitalt
23/9 Internationella dagen för teckenspråk
25-26/9 EUDY General Assembly, på distans
27/9 Lägergruppsmöte, Stockholm/på distans

16-18/10 Fritidsgårdsträff, Vänersborg
31/10 Sista dag för ansökan till Gum Anders minnesfond
5-6/11 Förbundsstyrelsemöte, Sundsvall
6-8/11 Förbundsstämman, Sundsvall

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Juni Sowell
juni@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Annorlunda lägersommar

● SDUF hade planerat att ordna läger/skicka deltagare till totalt 6 läger för olika åldrar under sommaren 2020. Men flera blev inställda eller skjuts fram till nästa år. Håll utkik på vår hemsida/sociala medier för information. Vi är glada över att 2 av 6 läger kunde genomföras i år, vi har naturligtvis följt FHM:s rekommendationer så gott vi kunnat. Tack till alla som var med på Barnläger i Björkö för 6-12 år och Ridweekend i Örebro för 18-30 år!

Läs gärna rapporten från barnlägret här nedan.

Barnläger på Björkö 22-28 juni

● I somras har SDUF genomfört ett fantastiskt barnläger på Björkö vid v(b)ästkusten. Vi har lekt och badat en massa, haft tårttävling och provat på krabbfiske. Det blev också två utflykter. Den ena var till Lilleby strand där det fanns en stor brygga där man kunde hoppa ner i havet och den andra var till Slottsskogen i Göteborg där det fanns en stor lekpark som barnen kunde röja fritt i. Sista kvällen bestod av disco med Disney-utklädsel.

Detta år fick vi en annorlunda utmaning att kunna genomföra lägret. Utmanaren var givetvis Corona. Vi hade utökad städning i våra lokaler på lägerplatsen samt barnen fick tvätta händerna ofta med handsprit. Det har varit ett fint väder hela veckan så det var extra viktigt att dricka och äta ordentligt. Slutligen vill vi ledare säga tack till deltagarna för en toppenvecka!

Rebecca Jonsson, föreståndaren

Ellinor, vik. verksamhetsansvarig

● Vår verksamhetsansvarig Sofia Nilsson har nu gått på föräldraledighet, därför har vi anställt en vikarie för henne.

Vi på SDUF välkomnar Ellinor Persson som kommer att arbeta hos oss i cirka 1 år. Man når Ellinor på mejlet ellinor@sduf.se

Tack Arvsfonden!

● Tänk att idag finns chattjour för döva och hörselskadade barn och ungdomar på teckenspråk, BOUJT, något som inte fanns för tre år sedan. Tänk att vi har utbildat 30 döva och hörselskadade syssnare som kan syssna och visa sitt stöd och uppmuntran. Tänk att vi lyckades skapa en workshopsform "Genuskalas" och genom våra möten kunde vi få ungdomar att inse vad våld, genus och makt kan förstöra runt omkring oss. Det är härligt att tänka på vilken viktig del vi alla är till att världen blir mer jämställd.

BOUJT:s treåriga projekt med stöd från Arvsfonden går mot sitt slutskede, 15 september. Vi vill säga tack till Arvsfonden för deras stöd, och nu fortsätter SDUF med BOUJT vidare med nya bidragsgivare för en fortsatt jourverksamhet! Vi har fått äran att CHILDHOOD valde oss och tillsammans ska vi utveckla BOUJT vidare med start den 16 september.

Nytt projekt – Äkta Man

● Vad innebär det egentligen att vara en "äkta man" och visst kan man vara det på olika sätt? Att få chansen att samtala om detta i ett öppet klimat är något vi vet länge har efterfrågats och genom vårt nya projekt Äkta Man kommer vi äntligen kunna tillgodose behovet. Under tre år ska vi kavla upp ärmarna och arbeta förebyggande och våldpreventivt, mot övergrepp och sexuellt våld. Vi kommer rikta oss till teckenspråkiga pojkar och män mellan 6 och 30 år. Och genom olika aktiviteter och workshops ska vi skapa arenor där konstnärliga metoder öppnar upp för samtal och reflektioner kring den rådande machokulturen, maskulinitetsnormer och hur det påverkar livet och vardagen i praktiken.

Äkta Man-projektet äger vi tillsammans med Riksteaterns Tyst Teater, Svenska Dövidrottsförbundet och RFSU Stockholm och projektet finansieras av Arvsfonden.

Fortsatt ovisshet om vad som väntar oss

Fortfarande hänger orosmolnen för den grasserande pandemin över oss. Jag hade hoppats att denna spalt inte skulle handla om Covid-19 men det känns svårt att undvika ämnet. Tidigare skribenter har redan belyst ämnet på olika sätt. Den så kallade Corona-våren är ett ord vi sent kommer att glömma samt flera andra ord som följer i dess kölvatten.

En kulen marsdag kablades rubrikerna världen över om att en pandemi var på väg. Vi ställde oss alla frågande och var tveksamma om det var sant eller om det var något som skulle gå över och försvinna ganska snart. Nyheterna löpte på snabbt om att riskgrupperna 70+ och de med underliggande sjukdomar var i farozonen och måste hållas hemma i karantän. Det kändes som att dörrar och fönster stängdes igen tungt. Vi fick anpassa oss och många tog den nya situationen med ro i början.

Det fanns alltid något hemma att sysselsätta sig med. Man började ta upp gamla hobbyer, städning och rensning, bakning med mera. Hur många har pysslat med sina gamla fotografier till exempel? Släktforskning? Möten med släkt och vänner sker på distans. Äta, dricka och fika tillsammans går att göra på distans och det känns mysigt. Högtider och helgdagar firas också på

distans och på betryggande avstånd. Ut och gå i naturen är bra sysselsättning och har god effekt på hälsan både fysiskt och psykiskt. Vi har också blivit duktiga på att använda datorn för att handla på nätet. Veckor, dagar och månader fortskrider och inga tecken på att pandemin klingar av. Men hur mår vi efter en lång tid i karantän och social distansering? Många reagerar med oro, stress och ångest.

Det är viktigt att ha någon att prata med. Vänner på Facebook och andra sociala medier kommunicerar med varandra, visar platser de besöker, fotograferar och berättar. I nuläget fortsätter Covid-19 att härja och tendensen visar nu att den ökar när människor börjar gå ut och samlas i grupper. Vi lever fortfarande i ovisshet vad som kommer att hända under hösten och nästa år.

VERA DAHLIN
STYRELSELEDAMOT

Äldre döva ska få gå ut och umgås

● Statsminister Stefan Löfven höll ett föredrag på Bommersvik den 23 augusti. Han sade: "Vi förväntar oss allihopa att äldreomsorgen ska ge våra anhöriga och oss själva vad det lider – ett värdigt liv och anständigt liv. En människa som på grund av sin ålder behöver samhällets stöd ska känna livsglädje, gemenskap och trygghet."

Jag såg på Facebook att flera pensionärsföreningar hade anordnat träffar utomhus under sommaren. De flesta höll avstånd till varandra. Det skedde under soliga dagar. Snart kommer hösten och frågan är om pensionärsföreningar kan anordna träffar inomhus. Det ska vara möjligt att träffas inomhus och begränsa antal medlemmar i en anpassad lokal.

Ett riktmärke vi kan hålla oss till är att ha ungefär armlängds avstånd. Det är viktigt att döva pensionärer får komma ut ur hemmets isolering och umgås med andra medlemmar i sin pensionärsförening på svenskt teckenspråk.

Ingvar Edwall

SDP:s stämma nästa år istället

● Vi i SDP har inte haft något styrelsemöte sedan december 2019. Vi skulle haft ett möte i slutet av mars men det blev inställt på grund av corona. Styrelsen har istället haft kontakt med varandra genom bildtelefon, videosamtal och sms. SDP:s kulturdagar i Örebro i maj ställdes också in. Nordiska dövas äldremöte, som skulle ha ägt rum den 8–11 september, blev uppskjutet till våren 2021. SDP hoppas att förbundets årsstämma kan genomföras den 25 – 27 maj 2021 i Uppsala. Motioner till SDP:s årsstämma sänds senast den 30 november i år till ordförande.

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande och ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
ingedw@bahnhof.se

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Anders Sundström
anderssundstrom1@telia.com

Gull-Britt Engdahl 1941-2020.

Gullan

Du var allas vår Gullan!

Ung som gammal, hörande som döv, känd som okänd.

Du stod alltid på din trappa och hälsade oss välkomna med en stor varm kram och ett soligt leende.

Du var solen på Solhem även om det regnade och blåste.

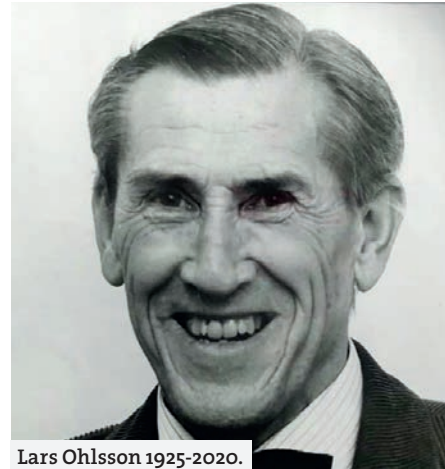
Solhem kommer aldrig att bli detsamma utan dig!

Men du kommer alltid att finnas med oss i våra hjärtan med många fina minnen.

TACK för all värme, glädje och omsorg du spridit under alla år.

FRÅN OSS ALLA PÅ SOLHEM

Solhem på Björkö är Göteborgs Dövas Förenings fritidsanläggning som Gull-Britt Engdahl i många år varit föreståndare för. År 2013 fick hon SDR:s utmärkelse Guldtecken nummer 18 för sina kulturella och ideella insatser.

Lars Ohlsson 1925-2020.

Tack från Lars Ohlssons familj

Ett stort och hjärtligt tack för deltagande, vänliga ord och minnen i samband med vår pappas och makes – Lars Ohlsons – bortgång. Det värmde oss mycket!

MARGARETHA OHLSON

ELISABET SKÖLD

JAN OHLSON

KATARINA VON SZALAY

Lars Ohlson fick SDR:s utmärkelse Kruthmedalj nummer 13. Han var den första läraren/föreståndaren för skolan på Blockhusudden. Vidare var han med och startade en försöksverksamhet med utbildning på gymnasienivå för döva i Örebro som sedan blev permanent.

Rolf Lindfors gick bort i en tragisk kanotolycka

Rolf Lindfors drunknade i en kanotolycka på Acktjärnsjön utanför sitt hem i Österfärnebo. Vi blev chockade över hans hastiga bortgång. Han var van vid att färdas till sjöss och fiska med sin plastbåt, men den här gången paddlade han med en kanot. En tragisk olycka.

Han var mycket aktiv i flera föreningar och klubbar. Exempelvis var han ordförande och sekreterare hos Gävleborgs Dövas Länsförening och dåvarande Gävle-Sandviken Dövas Förening. Vidare var han medlem i Sveriges Dövas Sportfiskeförbund med mera. Han deltog i flera tävlingar och var med i ett jaktlag nära sitt hem.

Han hade ett stort hjärta för dövföreningen och hjälpte till med allt. Vi beklagar verkligen att vi förlorade en värdefull och aktiv föreningsmanniska. Jag vill också tacka för ett fint samarbete med honom under tiden då jag arbetade för dövföreningen fram till 2003.

Vi tänker på hans familj.

Vila i frid, Rolf Lindfors.

BIRGITTA SJÖDIN

ARKIVFOTO: TOMAS LAGERGREN

Rolf Lindfors 1936-2020

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 6 tr, 174 57 Sundbyberg**. Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Livet som hemlig skribent runt millennieskiftet

Ibland blir jag nostalgisk när jag tänker tillbaka på min tonårstid, som var i slutet av 1990-talet och in mot 2000-talet. Hur var jag då? Böcker och skrivande var livsviktigt för mig. Jag gick aldrig ut utan en bok i handen eller i ryggsäcken. Dessutom var jag stamgäst på Oxiebiblioteket utanför Malmö. Där kunde jag noggrant gå igenom hyllorna med ungdomsböcker. Ibland frågade jag efter boktips och bibliotekarien plockade ut böcker. Tyvärr slutade det ofta med att hon suckade och slog ut händerna. För jag hade redan läst de flesta böcker.

På min åttaårsdag fick jag en dagbok. På det rosa omslaget stod det "Sara 8 år" med en bild på en flicka som pratade i telefonen. Det var spännande att äga en dagbok som ingen fick läsa i. Jag blev inspirerad av boken "Hasses dagbok" av Siv Widerberg och ville bli nästa Hasse och skriva massor i dagboken. I alla fall kom jag in i tonåren och då var det mycket jobbiga tankar och känslor. Jag funderade lite för mycket om allt möjligt.

På denna tid prenumererade mina föräldrar på tidningen Arbetet och det fanns en insändarsida som hette Allan Ladd. Han var en fiktiv figur i form av en krokodil. På den sidan kunde man läsa bland annat en debattartikel, en dikt eller en efterlysning. För er yngre, en gång i tiden var det inte ovanligt med efterlysningar i tidningen. En gång övertalade jag min kompis att skicka in en efterlysning efter en snygg kille med ögonbrynspiercing som hon sett på stan. Kompisen var så kär och hoppades få tag i honom. Efterlysningen kom med i tidningen! Jag klippte ut den åt henne för hennes föräldrar läste fel tidning.

Sorgens dag kom år 2000 då Arbetet lades ner. Vi började med Sydsvenskan och där upptäckte jag en annan sida som liknade Allan Ladd. Postis hette den och drevs av en Anders som nog var en liten redaktion bakom. Det var ett forum för unga att uttrycka sina tankar och känslor på och endast ungdomar upp till 17 år fick skicka in. Texterna kunde vara roliga, positiva, sorgsna eller förtvivlade. Man fick vara anonym och skrev aldrig under sitt riktiga namn. Istället skulle man ha en cool eller ointressant signatur, till exempel Cancer, Legolas, En nattstjärna eller Snyggis. Vi visade uppskattning eller stöd genom att skriva svar

till skribenten som kom med i tidningen. När ens favoritskribent fyllt 17 år, då kunde jag fälla en tår. Det var adjöss och slut med hens Postis-karriär.

Jag ville vara med i gänget och började själv skriva insändare, men under olika signaturer för jag kunde inte bestämma mig för en. Efter ett tag blev en av signaturerna etablerad och ungdomar började känna igen mig. Det var häftigt att se mina insändare i tidningen och att anonymitet var ljuvligt, ingen visste vem jag var. Det var min lilla hemlighet. Efter ett tag fick några kompisar veta att jag skrev och de började hålla utkik efter mig varje morgon. Trots mina grammatiska fel som jag upptäckte i efterhand var det okända ungdomar som gillade mina texter. Det värmdes otroligt mycket för mig att läsa deras feedback på mina texter i morgontidningen.

I högstadiet på en svensklektion fick vi i uppgift att läsa några insändare från Postis och skriva en egen insändare. När jag såg uppgiften, då blev jag väldigt lång i ansiktet eftersom jag såg min egen insändare! Ska vi analysera min text utan att alla vet om det? En klasskompis frågade mig vad det är för något. Då avslöjade jag för henne och sedan fnissade vi åt lärarna som helt ovetande valt just min text.

Jag närmade mig 17-årsdagen och jag hade i månader funderat på min sista insändare. Då bestämde jag mig för att berätta vem jag var. Inte mitt riktiga namn. Utan att jag var döv och hade svenskt teckenspråk som förstaspråk. Det blev en fin avskedsinsändare. Många skickade in hyllningsinsändare efteråt. Det var ett av de stora avstampen för mitt skrivande.

Du kanske minns mig som Novembergudinnan? Varför just denna signatur? Jag fyller år i november och ja för det andra vet jag inte hur jag tänkte om min gudomlighet...

SARAH REMGREN som fortfarande känner sig ung och glad över att få vara DT:s krönikör. Den här krönikan finns också på teckenspråk på dovastidning.se.

Behöver du prata med någon som syssnar?

Barn- och Ungdomsjour på Teckenspråk

CHATTEN
ÖPPEN TISDAGAR
OCH TORSDAGAR
KL. 18:30-20:30

MEJLEN
ÖPPEN DYGNET
RUNT
FRAGA@BOUJT.SE

FRÅGELÅDAN
ÖPPEN DYGNET
RUNT
WWW.BOUJT.SE

Vi har tystnadsplik+ och du kan vara anonym.

www.boujt.se

Dags att söka specialskola

Sista ansökningsdag 15 november

Specialpedagogiska skolmyndigheten driver flera specialskolor runtom i landet. En av dem är **Åsbackaskolan** i Örebro för elever som är döva eller har hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning och elever med medfödd dövblindhet. Vi har fem regionala specialskolor för elever som är döva eller har en hörselnedsättning: **Manillaskolan** i Stockholm, **Kristinaskolan** i Härnösand, **Birgittaskolan** i Örebro, **Vänerskolan** i Vänersborg och **Östervångsskolan** i Lund.

Skolorna lär ut samma saker som grundskolan gör, men på ett sätt som är anpassat till eleverna och deras förutsättningar. Här finns till exempel teckenspråkiga lärare med specialistkompetens och lärverktyg som gör

det lättare att förstå och lära. De flesta av våra skolor har också boende för elever som bor långt från sin skola.

Skicka ansökan senast den 15 november 2020 via www.spsm.se/sokaskola

När ansökan kommit in, bedömer en nämnd vilka elever som ska tas emot i specialskolan.

*Vill du veta mer eller besöka en av våra skolor?
Ring oss på 010 473 50 00 eller titta in på www.spsm.se/specialskola*

Specialpedagogiska skolmyndigheten
www.spsm.se

Handla handla.sdr.org

för att teckenspråk är självklart

Ljuslykta

I turkos färg med silverfärgad insida. Med olika värdeord från dövsamhället. Design: Susan Crona.

169:-

Nyckelband

Med svenska handalfabetet och SDR:s logotyp. Längd 51 cm (exkl. clip och spänne) och bredd 2 cm.

50:-

Muggar

Med två olika tryck: HANDALFABET eller FIKA. SDR:s logotyp på muggens baksida. Säljs i 1- och 2-pack. Design: Johan Wallin och Maja Lidbrink.

105:-

190:-

Teckenkort

111 teckenkort till barn eller dig som vill lära teckenspråk. Teckenkorterna består av bl.a. djur, leksaker och färger samt bokstäver och siffror. Illustrationer: Mikael Öhlund.

299:-

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

 Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

SDR
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND

Romeo och Julia på Gullbacken

RIKSTEATERN

TYST TEATER

AV **ANDERS DUUS** REGI **DEBBIE Z. RENNIE**

PREMIÄR **13/10 | 19:00**

På äldreboendet möter vi den ensamma döva Johanna som inte har tillgång till sitt eget språk, teckenspråk, tills Roberto, som också är döv, flyttar in. Äntligen vaknar Johanna till liv igen. Bland passion, Shakespeares blankvers, okunnig vårdpersonal och oförstående anhöriga får kampen för den hemliga kärleken ännu mer glöd.

www.tystteater.riksteatern.se/romeoochjulia